

ليبلاعهوڤريبن

การ hang out ของวัยรุ่นสะพานพุทธ:
อัตลักษณ์ของวัยรุ่นในพื้นที่สาธารณะ

นฤมล กล้าทุกวัน

นักศึกษาปริญญาโท สาขามานุษยวิทยา
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความเชิงชาติพันธุ์พินิจชั้นนี้ศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะของวัยรุ่น โดยมุ่งไปที่กลุ่มวัยรุ่นสะพานพุทธ ซึ่งมักถูกมองว่าเป็น “ตัวปัญหา” มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับ ผู้เขียนเลือกที่จะทำความเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกของพวกเขา แทนที่จะมุ่งตัดสินพวกเขาจากภาพประทับที่สังคมให้ไว้ ด้วยวิธีการทางมานุษยวิทยาโดยการพาดตนเองเข้าไปยังพื้นที่ที่พวกเขาจัดทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้เขียนพบว่า มีเงื่อนไขและข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้วัยรุ่นเหล่านี้เข้ามาใช้พื้นที่ดังกล่าว พื้นที่สาธารณะเช่นสะพานพุทธ มีลักษณะที่เอื้อให้อัตลักษณ์ที่พวกเขาต้องการแสดงออกสามารถเกิดขึ้นได้ ขณะเดียวกัน วัยรุ่นผู้ใช้พื้นที่สะพานพุทธก็ได้มีส่วนร่วมในการสร้างและให้ความหมายใหม่แก่สะพานแห่งนี้ให้เป็นมากกว่าสิ่งก่อสร้างที่เชื่อมการคมนาคมสองฝั่ง

abstract

This ethnographic article discusses the using of public space by the youth, especially the “Sapan Phut teenagers” (the group of the youth who usually hang around Memorial Bridge area), whom are deemed by Thai society as a deviant group and violators of social norms. In this article, I try to come to understand them in order to counter the stereotypes that Thai society imposes on them, using ethnographic research conducted in their interactive space – the Sapan Phut. I argue that public space, such as Sapan Phut, has important features that afford these youth to express their identities to the public. In the mean time, these youth also play an important part in constructing and defining new meanings of the bridge, giving it new meanings other than the physical construction bridging the traffic across the Chao Phaya River.

ความสงสัยและการเข้าสู่สนาม¹

การกลับไปเดินเล่นที่สะพานสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าหรือที่เรียกกันติดปากว่า “สะพานพุทธ” หลังจากที่ได้ไปมาเป็นเวลา 3 ปี ผู้เขียนพบว่ามีความเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจ วัยรุ่นเข้ามาใช้พื้นที่บนสะพาน (ส่วนที่เป็นทางเดินทั้งสองฝั่ง) เป็นจำนวนมากจนน่าประหลาดใจ คนภายนอกมักมองสะพานพุทธว่าเป็นแหล่งวัยรุ่นมั่วสุม พฤติกรรมของวัยรุ่นเหล่านี้ที่ผู้เขียนพบเห็นก็อาจเรียกได้ว่าสอดคล้องกับภาพประทับดังกล่าว เช่น การแต่งกายแปลกๆ การหยอกล้อกัน การส่งเสียงโวยวาย การพูดจาหยาบคาย การแสดงออกกับเพศตรงข้าม ตั้งแต่การขอเบอร์โทรศัพท์ การแซว การกอดจูบ การตีแม่เหล่านบนสะพาน การสูบบุหรี่ ไปจนถึงการทะเลาะเบาะแว้งและทำร้ายร่างกาย จึงไม่น่าแปลกใจนักที่คนวัยผู้ใหญ่หรือแม้แต่วัยรุ่นด้วยกันแต่ไม่ได้อยู่ในสังคมลักษณะดังกล่าวจะมองวัยรุ่นเหล่านั้นว่าเป็น “ตัวปัญหา”

ครั้งแรกๆ ที่พบเห็นการแสดงออกดังกล่าว ผู้เขียนตั้งคำถามกับตัวเองว่า “พฤติกรรมเช่นนี้เป็นปัญหาหรือไม่” แต่สุดท้ายก็พบว่ามันไม่ใช่คำถามที่เป็นประโยชน์มากนัก ตรงกันข้าม กลับเป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจพวกเขา และอาจทำให้ติดอยู่กับกรอบคำอธิบายวัยรุ่นเช่นที่สื่อกระแสหลักนำเสนออยู่ ผู้เขียนจึงลองหาคำอธิบายจากจุดเริ่มต้นอื่นแทนการตั้งต้นจากกรอบเรื่องการเป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหา โดยเลือกใช้ประเด็นเรื่องอัตลักษณ์และพื้นที่สาธารณะเข้ามาวิเคราะห์ ผู้เขียนศึกษากลุ่มวัยรุ่นตั้งแต่กลุ่มที่จัดอยู่ในช่วงอายุเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปจนถึงระดับอุดมศึกษา เป็นกลุ่มคนที่เข้ามาใช้พื้นที่ที่สะพานพุทธเป็นประจำ ทั้งยังเก็บข้อมูลจากกลุ่มบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ เช่น กลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้มาสะพานพุทธเป็นประจำ ตำรวจในพื้นที่ รวมถึงข้อมูลจากเว็บไซต์

นอกจากนั้นผู้เขียนได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทำวิจัยภาคสนามด้วยการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ทั้งร่วมกินดื่ม เดินเล่น นั่งเล่น กับพวกเขา รวมถึงการสัมภาษณ์ทั้งเป็นทางการนอกสถานที่ (นัดสัมภาษณ์รายบุคคลและอัดเสียง) และไม่เป็นทางการ (พูดคุยระหว่างร่วมกิจกรรมในสนามและจดบันทึก) ผู้เขียนลงพื้นที่เป็นระยะ ตั้งแต่สิงหาคมถึงตุลาคม

¹ บทความนี้เรียบเรียงและปรับปรุงจากรายงานประจำวิชา ม. 603 สังคมวัฒนธรรม และชาติพันธุ์ในประเทศไทย และวิชา ม. 604 การวิจัยทางมานุษยวิทยา ซึ่งใช้ข้อมูลสนามร่วมกัน ส่งในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2552 และเพื่อปกป้องสิทธิของข้อมูลที่ผู้เขียนจึงได้ใช้ชื่อที่สมมติขึ้นแทนชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

2552 ในช่วงหัวค่ำถึงหลังเที่ยงคืน ส่วนใหญ่ไปในคืนวันเสาร์ซึ่งวัยรุ่นหาประจำจะมารวมตัวกันมาก

วัยรุ่นในฐานะสิ่งสร้าง (constructed)

กับภาวะตื่นตระหนกทางศีลธรรม (moral panic)

หากพิจารณาในเชิงประวัติศาสตร์จะพบว่า การนิยามและให้ความหมายต่ออัตลักษณ์และการกระทำของผู้คนด้วยอายุนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในภายหลัง อย่างน้อยยุคกลางในยุโรปก็ไม่ได้มีความรับรู้ต่อบุคคลที่อยู่ในภาวะที่เรียกว่า “เด็ก” เนื่องจากเมื่อผ่านพ้นภาวะของทารกที่ยังต้องพึ่งพาไปแล้วนั้น เด็ก (ในความหมายปัจจุบัน) ก็จะถูกปฏิบัติเหมือนเป็นผู้ใหญ่ที่ยังเล็ก (miniature adult) ซึ่งไม่ใช่ภาวะที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ ต่อเมื่อระบบการศึกษาที่เป็นทางการได้แพร่หลาย เด็กจึงถูกแยกห่างจากโลกของผู้ใหญ่อย่างชัดเจน เด็กๆ ต้องใช้เวลาในโรงเรียนอย่างยาวนานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่บทบาทและความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ ดังนั้น ภาวะความเป็นวัยรุ่นจึงเป็นเสมือนระยะระหว่างความเป็นเด็กที่ไร้เดียงสากับความเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ในโลกแห่งความจริง สิ่งเหล่านี้เป็นผลจากการพัฒนาของระบบทุนนิยมที่ทำให้ชนชั้นกลางต้องการส่งบุตรหลานของตนเข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้น นอกจากนี้สังคมยังต้องการควบคุมให้วัยรุ่นชนชั้นแรงงานเข้าสู่ระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน ความกังวลใจต่อพฤติกรรมวัยรุ่น (โดยเฉพาะวัยรุ่นชนชั้นแรงงาน) ที่มักไม่อยู่ในวินัยและไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาอยู่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ภาวะตื่นตระหนกทางศีลธรรมเกี่ยวกับกลุ่มนักเลง อาชญากรรมเยาวชน ความรุนแรง เกิดขึ้นภายใต้กรอบความคิดนี้ วัยรุ่นจึงถูกนิยามว่าเป็นวัยที่สร้างปัญหา (Valentine, Skelton and Chambers 1998, 3-4) งานศึกษาบางชิ้นก็แสดงให้เห็นว่ายังไม่มีนิยามวัยรุ่นที่ชัดเจน ในแต่ละสังคมจะนิยามต่างกันไป บางแห่งอาจรวมกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงก่อนวัยรุ่นหนุ่มสาว (preadolescence) ว่าเป็นวัยรุ่น บางแห่งอาจรวมวัยรุ่นไปถึงคนวัย 30-40 (Bucholtz 2002, 526)

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการมองว่าความเป็นวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น แต่ผู้เขียนเห็นว่าบริบทต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นมาในยุคสมัยใหม่นั้น ได้ส่งผลอย่างมากให้วัยรุ่นมีภาวะการดำรงอยู่ที่แยกออกไปจากเด็กและผู้ใหญ่ ผู้เขียนไม่ได้หมายถึงในเชิงจิตวิทยา เนื่องจากไม่มั่นใจที่จะยอมรับคำอธิบายเกี่ยวกับภาวะจิตใจและความต้องการที่แตกต่างจากวัยอื่นๆ ด้วยเห็นว่าคำอธิบายเช่นนี้มีแนวโน้มจะให้ภาพวัยรุ่นที่ตายตัวและเป็นฐานคิดสนับสนุนมุมมองที่ว่าวัยรุ่น

เป็นตัวปัญหา แต่ผู้เขียนหมายถึงในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เช่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้อง (หรือถูกคาดหวังให้) เข้าไปอยู่ในระบบการศึกษา เป็นวัยที่มีเวลาว่างและมีโอกาสใช้เวลาว่างร่วมกับกลุ่มเพื่อนมากเป็นพิเศษ พึ่งพาตนเอง ในทางเศรษฐกิจได้ไม่เต็มที่ ยังไม่มีสิทธิบางประการตามกฎหมายด้วยข้อจำกัด ด้านอายุ เป็นต้น เงื่อนไขเหล่านี้ได้ทำให้วัยรุ่นมีกิจกรรมบางอย่างที่เฉพาะตัว และอาจแตกต่างไปจากวัยอื่นๆ สิ่งนี้เป็นจุดตั้งต้นที่ผู้เขียนใช้เพื่อทำความเข้าใจ พวกเขา

โดยทั่วไปมักนิยามวัยรุ่นว่าเป็นช่วงอายุที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่าน จากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นสภาวะที่ไม่ใช่ทั้งเด็กและไม่ใช่ทั้งผู้ใหญ่ แต่อยู่ตรงขยขอบระหว่างสองวัยดังกล่าว สภาวะเช่นนี้ก่อความ สับสน และเป็นอันตราย ต้องการการดูแลเป็นพิเศษเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่างๆ (กุลภา 2544, 58)

งานศึกษาที่มองวัยรุ่นในลักษณะข้างต้น ตรงกับงานศึกษาวัยรุ่นในแนว adolescence ที่แมรี บูโฮลซ์ (Mary Bucholtz) ได้เสนอไว้ เธอชี้ให้เห็นว่ามีความต่างระหว่างงานที่ศึกษา adolescence กับงานที่ศึกษา youth งานศึกษา กลุ่มแรกมักสนใจว่า ในการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต วัยรุ่น จะถูกกำหนดและถูกควบคุมร่างกายจิตใจอย่างไร แต่งานศึกษากลุ่มหลัง จะพิจารณาถึงประสบการณ์ ปฏิบัติการทางสังคม และวัฒนธรรมของวัยรุ่น ณ ปัจจุบัน ซึ่งเป็นการกำหนดขึ้นโดยตัววัยรุ่นเอง (Bucholtz 2002, 532)

การศึกษา youth ให้ความสำคัญกับวัยรุ่นมากกว่าการศึกษา adolescence ที่มองวัยรุ่นเป็นเพียงช่วงเปลี่ยนไปสู่อีกวัยหนึ่ง ไม่ได้มีความสำคัญ ในตัวเอง เช่นเดียวกับการมองวัยรุ่นที่ปรากฏตามสื่อกระแสหลักและความรับรู้ ของคนทั่วไปในสังคม

การตัดสินใจพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นที่แสดงออกมาว่าเป็น “ชายขอบ” (แม้ในสังคมทั่วไปจะไม่ใช้คำนี้โดยตรง แต่ก็มักจะอยู่ในความหมายของคำนี้) ย่อมต้องมีมาตรฐานบางอย่างที่เป็นที่ยอมรับและบางอย่างที่ไม่ได้รับการยอมรับ สิ่งที่ยอมรับกันว่าเป็นมาตรฐานที่เหมาะสมนั้นเป็นคำตัดสินที่มาจากสายตาของ “ศูนย์กลาง” ในแง่ศูนย์กลางแห่งวัยจึงเท่ากับ “ความเป็นผู้ใหญ่” อัดลักษณะ ของวัยรุ่นที่มองกันว่าเป็นปัญหาถูกสร้างขึ้นจากคนวัยอื่นมากกว่าตัวพวกเขาเอง

เมื่อกลับมาพิจารณาถึงประเด็นเรื่องภาวะตื่นตระหนกทางศีลธรรม ผู้เขียนพบว่าภาวะดังกล่าวปรากฏให้เห็นในสังคมไทยเช่นกัน ประมาณ 10 ปีก่อนหน้านี้ สังคมได้ให้ความสนใจอย่างมากกับการแต่งกายและการแสดงออก

ของวัยแรกรุ่น (preteen) ที่ใช้พื้นที่บริเวณเซ็นเตอร์พอยต์ สยามสแควร์ และมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมต่างๆ (กุลภา 2544)

ส่วนในระยะใกล้ สังคมก็ให้ความสนใจกับกลุ่มวัยรุ่นอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกกันว่า “เด็กแว้น” เพราะพฤติกรรมของวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าวมีผลกระทบชัดเจนกับสังคม โดยเฉพาะกิจกรรมการขับขี่มอเตอร์ไซด์ด้วยสปีดโหด การประลองความเร็วบนถนนซึ่งกระทบถึงคนกลุ่มอื่นๆ ที่ร่วมใช้พื้นที่

งานศึกษาของปนัดดา ชำนาญสุข (2551) ได้ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นกลุ่มเด็กแว้นยังเชื่อมโยงกับอาชญากรรมอื่นๆ ตั้งแต่การปาหินใส่กระเจียรยนต์ การทำร้ายร่างกาย ไปจนถึงการค้าสิ่งเสพติด อย่างไรก็ตาม จากการใช้ชีวิตร่วมกับวัยรุ่นกลุ่มนี้กว่า 3 ปี ปนัดดาได้ให้ข้อมูลชีวิตของวัยรุ่นเหล่านี้อย่างละเอียด ทำให้ผู้เขียนตระหนักว่าสถานะที่เสมือนไม่มีตัวตนในโรงเรียนและในสังคมได้ผลักดันให้พวกเขาเลือกใช้พื้นที่ “ถนน” เพื่อสร้างตัวตนและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนฝูง นอกจากนี้ปนัดดายังชี้ให้เห็นถึงชีวิตวัยรุ่นกลุ่มนี้ยิ่งกว่าแต่ละคนมีภูมิหลังและบริบทแวดล้อมในการใช้ชีวิตอย่างไร จากประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นต้องพิจารณา “ปัญหาวัยรุ่น” ให้ลึกซึ้งมากกว่าการมองเพียงในระดับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ภาวะตื่นตระหนกทางศีลธรรมเป็นเครื่องมือในการควบคุมทางสังคมที่ทำให้บางกลุ่มกลายเป็นปีศาจ (demonize) กรณีนี้ก็คือกลุ่มวัยรุ่น (Travlou 2003, 15) เมื่อประมาณเดือนตุลาคม 2552 ปรากฏข่าวกลุ่มชายฉกรรจ์ที่นั่งอยู่ในรถยนต์ยี่ห้อวอลโว่ กราดยิงเด็กแว้นที่ชลบุรี กลุ่มเด็กแว้นถูกยิงบาดเจ็บ 5 ราย (มีรายหนึ่งที่ทั้งถูกชนและยิงซ้ำ) อีกนับสิบรายบาดเจ็บเพราะรถล้มระหว่างหลบกระสุน สาเหตุเนื่องมาจากกลุ่มเด็กแว้นเร่งเครื่องเสียงดังก่อกวนระหว่างติดไฟแดง (ไทยรัฐ 2552) เมื่อผู้เขียนตามอ่านความเคลื่อนไหวจากเว็บบอร์ดที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีนี้ พบว่ามีผู้เข้ามาให้ความเห็นเป็นจำนวนมาก ที่น่าตกใจคือส่วนใหญ่ชื่นชมการกระทำของคนร้ายที่ไล่ยิงกลุ่มเด็กแว้น หลายความเห็นได้เสนอวิธีการจัดการที่รุนแรงยิ่งกว่า (PantipCafe 2552) น่ากังวลว่าหากสังคมส่วนใหญ่พิจารณาเฉพาะปรากฏการณ์ตรงหน้าแล้วตัดสินความดีเลวของผู้คน จนถึงขั้นอนุญาตให้กำจัด “ตัวปัญหา” ด้วยวิธีการรุนแรงใดๆ ก็ได้แล้วนั้น สิ่งที่เราเรียกว่าความสงบสุขของสังคมจะต้องจ่ายไปด้วยอะไร? และความสงบสุขนั้นจะเกิดขึ้นได้จริงหรือ?

เมื่อพิจารณากรณี “วัยรุ่นสะพานพุทธ” วัยรุ่นกลุ่มนี้ก็ถูกมองว่าเป็นปัญหาเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ความคิดเห็นในเว็บบอร์ดต่างๆ หลังจากวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งใช้มิดแท่งพ้อค้าขายน้ำที่สะพานพุทธจนเสียชีวิตในช่วงประมาณเดือน

สิงหาคม 2552 ว่า “ตรงนั้นมันที่ม้าสูมอะ ไม่ใช่พื้นที่อย่าสะอะอะเลยแหละ ส่วนมากก็พวกที่ขายของแถวนั้นนั่นแหละ ใครว่าสะพานพุทธไม่มีมาเฟีย” “สะพานพุทธเม่งช่องโจรชัดๆ” (MThai 2552) เมื่อผู้เขียนพูดคุยกับวัยรุ่นหญิงกลุ่มหนึ่งที่มาเที่ยวสะพานพุทธ แต่ไม่ได้มาเป็นประจำ พวกเธอก็กล่าวกับผู้เขียนขณะนั่งคุยกันตรงทางเดินบนสะพานว่า “ถ้ามาคนเดียวก็ไม่อยากมา”² “อันตราย ... ฟีคูนดิ น่ากลัวมัยละ”³ วัยรุ่นขาประจำรายหนึ่งเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าเดิมตนจะมาเที่ยวที่นี่กับเพื่อนที่เรียนด้วยกัน แต่ภายหลังเพื่อนกลุ่มดังกล่าวไม่มาสะพานพุทธแล้วเพราะเห็นว่าสะพานพุทธในปัจจุบัน “ป่าเถื่อนเกินไป” สอดคล้องกับภาพที่ตำรวจนายหนึ่งกล่าวกับผู้เขียนขณะที่มาดูแลควบคุมพื้นที่ว่า “มันไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวแล้ว มันเป็นแหล่งมั่วสุม”

อัตลักษณ์วัยรุ่นในพื้นที่สาธารณะ

อัตลักษณ์กับการแสดงออก

โดยทั่วไปแล้ว เราจะรู้ลึกถึงพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นได้ก็เนื่องมาจากพวกเขาได้แสดงมันออกมา วิธีนี้ง่ายที่เราจะตัดสินหรือตีตราพวกเขา การแสดงออกด้วยวิธีการต่างๆ ที่โดดเด่นและดูไม่เหมาะสมไม่น่าไว้วางใจตามบรรทัดฐานของสังคม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่ทำ (เช่น การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ การแสดงออกต่อเพศตรงข้าม เป็นต้น) ท่าทางและคำพูด [เช่น การพูดคำหยาบ อะอะโววาย ท่าทางการเดินแบบนักเลง การแต่งกายแปลก หรือเปิดให้เห็นเรือนร่าง (ในกรณีผู้หญิง) การรวมตัวเป็นกลุ่มใหญ่ๆ เป็นต้น] จริงๆ แล้วเราเข้าใจในสิ่งที่พวกเขาได้แสดงออกมามากน้อยเพียงใด ผู้เขียนเห็นว่าการทบทวนแนวคิดอัตลักษณ์จะเป็นประเด็นที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจ “พวกเขา” ทั้งยังสำคัญต่อการทบทวนความเข้าใจที่ “พวกเรา” มีต่อพวกเขา อีกด้วย

อัตลักษณ์เป็นปริณิณทลที่เชื่อมปัจเจกกับโครงสร้างเข้าด้วยกัน ในด้านหนึ่ง อัตลักษณ์คือความเป็นปัจเจกที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม (social aspect) ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ (symbolic aspect) ส่วนในอีกด้านหนึ่ง อัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับมิติภายในของความเป็นตัวตน (Woodward 1997 อ้างถึงใน อภิญา 2546, 5-6) เรามักจะนึกถึงอัตลักษณ์โดยตกอยู่ในกรอบ

² นิว (สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2552)

³ ปาน (สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2552)

ที่ว่า ผู้คนเป็นฝ่ายครอบครองหรือเป็นเจ้าของอัตลักษณ์ ซึ่งวิธีคิดเช่นนี้เป็นวิธีคิดที่ได้รับอิทธิพลจากวาทกรรมเกี่ยวกับองค์ประธานที่เป็นองค์อธิปไตย (sovereign subject) แนวคิดดังกล่าวจะพิจารณาอัตลักษณ์ว่าเป็นสิ่งที่คนคนหนึ่งสามารถมี สามารถจัดการ และเลือกมันได้ แต่ในอีกด้านหนึ่งอัตลักษณ์ก็เป็นสิ่งที่แสดงออกในฐานะที่มาของข้อจำกัดของปัจเจก เป็นลักษณะของชีวิตซึ่งถูกตัดสินมากกว่าถูกเลือก

อย่างไรก็ตาม ในทั้งสองกรณีนี้้องค์ประธานที่เป็นปัจเจก (individual subject) ก็คือแก่นแท้ที่ถูกกำหนดมาแล้ว (pregiven entity) สิ่งที่ย้ายไปจากการพิจารณาเช่นนี้ก็คือ ความเข้าใจที่สำคัญที่ว่าองค์ประธานไม่ใช่เพียงแค่ถูกกระทบ (affected) จากการจัดแบ่งประเภทและวาทกรรมแห่งความแตกต่างแต่จริงๆ แล้วมันถูกสร้างขึ้น (constructed) ดังที่สจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall) เห็นว่า แทนที่จะจัดวางความมั่นคงและความต่อเนื่องขององค์ประธานในเชิงเวลาอย่างเป็นแก่นแกน (essential) เราควรหันมาพิจารณาอัตลักษณ์ในฐานะจุดชุมนุมหรือ meeting point (อันเป็นที่แห่งการเชื่อมต่อและการระบุชี้เฉพาะเพียงชั่วขณะ) ที่ถูกสร้างและก่อรูปขึ้นเป็นองค์ประธานใหม่ เพื่อให้องค์ประธานสามารถกระทำการได้ [Gupta and Ferguson 2001(1997), 12-13]

งานของอาคิล กุปตา (Akhil Gupta) และเจมส์ เฟอร์กูสัน (James Ferguson) ยังได้โยงเรื่องอัตลักษณ์เข้ากับการสร้างสถานที่ (place making) พวกเขาชี้ว่าการสร้างสถานที่นั้นไม่ใช่เป็นเพียงการค้นพบ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการสร้างความแตกต่าง อัตลักษณ์จึงไม่ใช่สิ่งที่เติบโตขึ้นมาจากชุมชนที่ฝังรากและไม่ใช่ว่าสิ่งที่ปัจเจกหรือกลุ่มจะครอบครองเป็นเจ้าของได้ แต่เป็นความสัมพันธ์ของความแตกต่างที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงได้ อัตลักษณ์และสิ่งที่แปรเปลี่ยน (alterity) จึงถูกผลิตขึ้นพร้อมๆ กันจากการก่อรูปของท้องถิ่นและชุมชน การสร้างความแตกต่างนี้ไม่ใช่การตระหนักถึงสิ่งสามัญที่ดำรงอยู่ และก็ไม่ใช่ว่าการสร้างอัตลักษณ์โดยแยกออกจากสิ่งเดียวกัน แต่เป็นผลของความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความไม่เท่าเทียม คำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์จึงต้องถกทอแนวคิดเรื่องสถานที่ (place) และอำนาจ (power) เข้าไปในกระบวนการสร้างกรอบความคิดเรื่องวัฒนธรรม แทนที่เราจะเชื่อในเรื่องการมีลักษณะร่วมในทางวัฒนธรรม ทางชุมชน หรือทางสถานที่ เราควรจะมองว่าอัตลักษณ์เกิดขึ้นในฐานะเป็นอาณาเขตแห่งการต่อสู้ที่ต่อเนื่องมากกว่า [Gupta and Ferguson 2001(1997), 13-14]

ดังนั้นถ้าจะพิจารณาถึงอัตลักษณ์ก็จำเป็นต้องละทิ้งแนวคิดที่เชื่อในความมีสสารถะหรือความมีแก่นแกนในตัวเอง อีกทั้งควรมองปัจเจกและสังคม

อย่างเชื่อมโยงกัน และตระหนักว่าความรู้สึกเกี่ยวกับตัวตนของเรานั้นก็พัฒนามาจากปฏิกิริยาของเราต่อความคิดเห็นที่ผู้อื่นมีต่อตัวเราด้วยเช่นกัน เราไม่ควรมองเพียงด้านใดด้านหนึ่ง กล่าวคือ ไม่ควรมองว่าอัตลักษณ์เติบโตมาจากชุมชนที่ฝังรากหรือมีลักษณะดั้งเดิมเท่านั้น และก็ไม่ควรมองว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ผู้กระทำการครอบครองเป็นเจ้าของเท่านั้นเช่นกัน แต่ควรพิจารณาในฐานะที่เป็นความสัมพันธ์ของความแตกต่างที่ไม่แน่นอนและแปรเปลี่ยนได้ อัตลักษณ์สามารถนำมาพิจารณาร่วมกับประเด็นเรื่องการสร้างสถานที่ และคงเลียงไม่พ้นที่จะต้องพิจารณาประเด็นเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เพื่อให้เห็นว่าอัตลักษณ์ที่เรากำลังพิจารณาอยู่นั้นมีกระบวนการผลิตหรือมีที่มาอย่างไร มากกว่าที่จะมองว่ามันเป็นสิ่งที่ธรรมดาสามัญ รายละเอียดการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นสะพานพุทธนั้น ผู้เขียนจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

พื้นที่สาธารณะกับการสร้างอัตลักษณ์

เมื่อเรากลับมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ในสังคมไทย จะพบว่า “ถนน” ก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่วัยรุ่นใช้เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของตนเอง วัยรุ่นที่เรียกกันว่า “เด็กแว้น” จะรวมกลุ่มขับขี่มอเตอร์ไซด์เพื่ออวดลีลาผาดโผนและประลองความเร็ว ด้วยสถานที่เสมือนไม่มีตัวตนในโรงเรียน ในสังคม พวกเขาจึงเลือกใช้พื้นที่นี้เพื่อสร้างการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนฝูง (ปนัดดา 2551)

“ถนน” ในแนวคิดสมัยใหม่ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่นำพาเราจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งมากกว่าจะเป็นที่ที่ผู้คนใช้ชีวิตอยู่ อาจนำมาใช้ทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้ได้ แต่แนวคิดหลังสมัยใหม่ได้มองต่างไป โดยเห็นว่าถนนเป็นที่ที่ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อเติมเต็มรูปแบบการใช้ชีวิตและเปลี่ยนความหมายจากถนนในฐานะระบบ ให้เป็นโลกแห่งการใช้ชีวิต (lifeworld) การให้ความสำคัญของถนนในรูปแบบหลังนี้ ทำให้เราสามารถตั้งคำถามเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างสังคมและพื้นที่ได้ (Fyfe 1998, 1)

“สะพานพุทธ” เองก็อาจพิจารณาในลักษณะข้างต้นได้เช่นกัน เพราะมันไม่ได้เป็นเพียงสิ่งก่อสร้างที่พาคอนขามแม่น้ำจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นเข้ามาใช้ชีวิต ทำกิจกรรม แสดงอัตลักษณ์และรูปแบบการใช้ชีวิตของตนเอง ทั้งสถานที่และอัตลักษณ์ต่างก็มีส่วนเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ไม่เพียงแต่สถานที่ที่กำหนดอัตลักษณ์ของวัยรุ่น แต่อัตลักษณ์ของวัยรุ่นก็มีส่วนกำหนดและส่งผลต่อลักษณะของสถานที่ด้วยเช่นกัน (Nayak 2003, 28)

เมื่อเอ่ยถึงวัยรุ่นขาประจำที่ใช้พื้นที่สะพานพุทธหรือที่เรียกกันว่า “เด็กสะพานพุทธ” ก็มักถูกตีตราพวกเขาไว้กับความก้าวร้าว หยาบคาย รุนแรง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับภาพของสะพานพุทธที่ถูกมองว่าอันตราย ไม่ปลอดภัย ป่าเถื่อน

วัยรุ่นให้ความสำคัญต่อมิติทางสังคมของสถานที่ วัยรุ่นจะพิจารณาว่าจะได้พบปะกับใครเมื่อไปรวมตัวกัน การไปยังใจกลางเมืองหมายถึงพวกเขาได้เข้าไปสู่พื้นที่ใจกลางสังคม (Toon 2000, 145) ไม่ว่าจะเป็นการเดิน การสร้างสรรค์รูปแบบรสนิยม การมอง การถูกมอง ต่างก็เป็นแง่มุมพื้นฐานในการก่อรูปของอัตวิสัย (subjectivity) ของวัยรุ่น ทั้งชายและหญิงต่างสร้างสรรค์การแต่งกายและภาพลักษณ์ของตน ดึงเอารูปแบบวัฒนธรรมที่สื่อส่งผ่านมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า ทรงผม หรือแนวดนตรี (Toon 2000, 145)

พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่สำคัญในกระบวนการทางสังคมที่จะสร้างรูปแบบรสนิยม เพราะมันเอื้อให้วัยรุ่นแสดงภาพลักษณ์ของตนออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น วัยรุ่นใช้ภาพลักษณ์ของตนในฐานะองค์ประกอบที่แตกต่างเพื่อค้นพบและแสดงอัตลักษณ์ในเชิงพื้นที่ผ่านรูปแบบของการแสดงตัวตน (self-display) ปฏิบัติการเชิงการแสดงเหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงต่อกลุ่มเพื่อนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้ชมทั่วไป (public audience) ทั้งนี้ก็เพื่อความพึงพอใจและการตระหนักถึงตัวตน (self-recognition) ของพวกเขา ด้วยปฏิบัติการเหล่านี้พวกเขาจึงทำให้สถานที่จับจ่ายซื้อของธรรมดาๆ กลายเป็นสนามแห่งการแสดงออกสาธารณะ พวกเขาจึงเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เพราะพื้นที่เช่นนี้ทำให้พวกเขาสามารถพิจารณารูปแบบรสนิยมของวัยรุ่นคนอื่นๆ และคอยสังเกตรูปแบบรสนิยมล่าสุดผ่านวัยรุ่นคนอื่นๆ ดังนั้นปฏิบัติการสำคัญในการนิยามตัวตนในโลกทางสังคมของวัยรุ่นจึงไม่ใช่เพียงการถูกเห็น แต่รวมถึงการเห็นด้วย (Toon 2000, 146)

ความพยายามควบคุมพื้นที่ และการต่อรองของวัยรุ่น

การห้ามออกนอกบ้านยามวิกาล (curfew) เป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐใช้ควบคุมอาชญากรรมด้วยการจำกัดเวลาและสถานที่ของวัยรุ่น ดังที่เพนนิทราฟลู (Penny Travlou) ได้อ้างถึงงานของ Collins and Kearns (2001) ไว้ว่า “การห้ามออกนอกบ้านยามวิกาลเป็นกลไกทางกฎหมายที่ทำให้พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ของผู้ใหญ่ด้วยการขับไล่วัยรุ่นให้ออกไปจากอาณาเขตสาธารณะในช่วงเวลาหนึ่งๆ และดังนั้นการห้ามออกนอกบ้านในยามวิกาลจึงไม่ได้

เป็นเพียงการสถาปนาอำนาจในเชิงพื้นที่ของผู้ใหญ่ แต่ยังเป็นการเสริมความเข้มแข็งของเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นด้วย” ซึ่งเชื่อมโยงกับภาวะตื่นตระหนกทางศีลธรรมอันมีศูนย์กลางอยู่ที่วัยรุ่น สำหรับนักสังคมวิทยาถือว่าแนวคิดเรื่องภาวะตื่นตระหนกทางศีลธรรมคือเครื่องมือควบคุมทางสังคมที่ทำให้บางกลุ่มกลายเป็นปีศาจ ซึ่งในกรณีนี้ก็คือกลุ่มวัยรุ่น (อ้างใน Travlou 2003, 15) เช่นเดียวกัน อำนาจหน้าที่ในสังคมได้สร้างและบังคับใช้กฎเพื่อจัดระเบียบประชากรในเชิงพื้นที่ในรูปของอายุ เช่น วัยรุ่นถูกห้ามไม่ให้ใช้สนามเด็กเล่น อันเป็นพื้นที่ที่สงวนให้ผู้ที่มียุคน้อยกว่าพวกเขา วัยรุ่นเข้าไปตีมันในบางสถานที่ไม่ได้ เข้าชมภาพยนตร์บางประเภทที่สงวนไว้สำหรับผู้ใหญ่ไม่ได้ กฎเช่นนี้เชื่อมโยงกับสมมติฐานเรื่องอัตลักษณ์และความพยายามที่จะสร้างอัตลักษณ์ที่สังคมยอมรับได้ (Massey 1998, 127)

กระนั้นความพยายามที่จะจำกัดหรือควบคุมพื้นที่ที่ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียว วัยรุ่นเองก็ได้อ้างสิทธิของตนต่อพื้นที่เช่นกัน การกระทำที่ชัดเจนก็เช่นการวาดการเขียนบนกำแพงในที่สาธารณะ (graffiti) รวมถึงการกระทำทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้พื้นที่ในห้องส่วนตัว การรวมกลุ่มตามมุมถนน การสมาคมเฉพาะกลุ่มอายุ การสร้างพื้นที่ในลักษณะนี้เป็นส่วนสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม (Massey 1998, 128)

ดอริน แมสซี (Doreen Massey) ได้อ้างถึง Campbell (1993) ที่กล่าวถึงการชิงรถของกลุ่มวัยรุ่นชายบริเวณใกล้กับศูนย์การค้าอันถือเป็นสนามของการแสดงทักษะและลีลาการขับขี่ การอ้างสิทธิเหนือพื้นที่ถูกรวมเข้ากับอัตลักษณ์ที่วัยรุ่นเหล่านี้พยายามจะสร้างมันขึ้นมา ซึ่งคนในชุมชนก็จะพยายามหลีกเลี่ยงเส้นทางนี้ หลัง 4 หั้วพื้นที่นี้จึงกลายเป็นอาณาเขตของวัยรุ่นดังกล่าว ไม่เพียงแค่ว่าเป็นที่ชิงรถ แต่ยังเป็นที่พักปะของการอ้างอิงเชิงวัฒนธรรมด้วย มีทั้งการอวดการตกแต่งรถ รวมถึงการแต่งกายอันเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมที่กว้างกว่า (อ้างใน Massey 1998, 128-129) ถนนเป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นสามารถสร้างขึ้นเพื่อตนเอง การเตร็ดเตร่ การเล่นสนุกบนท้องถนน ในสวนสาธารณะ หรือในศูนย์การค้า เป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้าน (ทั้งที่ตระหนักรู้และไม่ตระหนักรู้) ต่ออำนาจของผู้ใหญ่

“เด็กสะพานพุทธ”: การสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นในพื้นที่สาธารณะ

“มาทำไม-มาทำอะไรที่สะพานพุทธ?": ความหมายของสะพานพุทธ ต่อวัยรุ่น

วัยรุ่นถือเป็นกลุ่มที่มีสิทธิหรือโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆ ได้น้อยเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ ทางเลือกที่เหลือสำหรับวัยรุ่นก็คือการเข้าสู่ “พื้นที่สาธารณะ” (Lieberg 2006, 1, 3) พื้นที่สาธารณะและอาณาบริเวณแห่งเวลาว่างเป็นสิ่งที่วัยรุ่นใช้เพื่อค้นหาและนิยามอัตลักษณ์ของตนเอง ทดลองทำกิจกรรมและพฤติกรรมที่แตกต่างแล้วแสดงออกสู่คนหมู่มาก พื้นที่สาธารณะเป็นเวทีสำหรับพบปะ สื่อสาร และแสดงออกถึงวัฒนธรรมที่โดดเด่นของเหล่าวัยรุ่น วัยรุ่นใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อหลบเลี่ยงสายตาและการควบคุมของสังคมผู้ใหญ่ ช่วงหลังเลิกเรียนถือเป็นช่วงทดลองรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างและสะท้อนมันออกมา เมื่อวัยรุ่นได้เข้ามาใช้พื้นที่สาธารณะก็มักทำตัวให้โดดเด่นส่งเสียงเอะอะ ก่อให้เกิดความตระหนกและความกลัว ซึ่งมักตามมาด้วยความต้องการให้เกิดการจัดการบางอย่าง (Lieberg 2006, 4, 8)

จากการทำงานภาคสนามทำให้ผู้เขียนได้ตระหนักถึงข้อจำกัดเรื่องทางเลือกในการใช้พื้นที่ของวัยรุ่น วัยรุ่นหลายคนที่สะพานพุทธอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเข้าสถานบันเทิงได้ แม้จะมีบางแห่งที่ไม่เข้มงวดในการตรวจบัตรหรือวัยรุ่นบางคนอายุอาจถึงเกณฑ์แล้ว แต่หลายคนก็มีข้อจำกัดทางการเงินที่จะเข้าไปใช้พื้นที่ดังกล่าว พื้นที่สาธารณะจึงสำคัญต่อพวกเขามาก พื้นที่สาธารณะมีลักษณะเฉพาะที่เปิดโอกาสให้การแสดงออกของวัยรุ่นปรากฏต่อสายตาคนอื่นๆ ทั้งต่อกลุ่มเพื่อนและคนทั่วไป ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่พวกเขาเป็นอิสระจากการกำกับควบคุมของผู้ใหญ่ได้มากกว่าในละแวกบ้านหรือโรงเรียน

ละแวกบ้านไม่ได้สำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นเท่าไรนัก แต่อัตลักษณ์ดังกล่าวจะเชื่อมโยงกับพื้นที่เมืองมากกว่า การใช้เวลาว่างบนท้องถนนและพื้นที่สาธารณะในเมือง มิใช่เพียงแค่ต้องการสร้างพื้นที่ที่เป็นอิสระจากพ่อแม่ แต่ยังเนื่องมาจากวัยรุ่นต้องการหาและสร้างพื้นที่ที่ต่างออกไปและตื่นเต้นกว่าละแวกบ้าน พื้นที่สาธารณะมีความสำคัญในกระบวนการทางสังคมของการสร้างรูปแบบวิถีชีวิต เพราะมันเอื้อต่อการแสดงออกทางภาพลักษณ์ (Toon 2000, 144) ผู้ให้ข้อมูลที่สะพานพุทธเล่าว่าไม่สามารถทำกิจกรรมบางอย่างที่บ้านได้ เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ บางคนทางบ้านอาจไม่ได้ห้ามปราม แต่เมื่อมีเพื่อนบ้านที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ ทำให้ต้องเกรงใจมากขึ้น ไม่สามารถดื่มเหล้าหรือรวมกลุ่มในละแวกบ้านได้

นอกจากการแสดงออกผ่านเครื่องแต่งกายและกิจกรรมที่ทำแล้ว การแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างต่างไปจากสถานที่อื่นๆ ก็เกิดขึ้นได้ที่ สะพานพทุท “แตกต่างเยอะมาก อยู่สะพานพทุทหนูจะเป็นคนที่แบบว่าห้าวๆ เก๋าๆ ไม่กลัวใคร แต่อยู่บ้านก็แบบบ๊ายๆ บอๆ อะ เกรงใจแม่ ไม่ค่อยด่า ไม่ค่อยอะไร อยู่สะพานพทุทเหมือนปลดปล่อยอะ ... อยู่บ้านแต่งตัวเป็นๆ สะพานพทุทก็ต้องเซอร์ๆ เท่ๆ โหดๆ หนอย” เมื่อถามต่อว่าที่ใดที่เป็นตัวของตัวเองมากกว่า ก็ได้คำตอบว่า “อยู่สะพานพทุทมากกว่า อยู่บ้านมันยังเก็บกตนิตนิ่ง”⁴

วัยรุ่นอีกคนหนึ่งก็ยอมรับว่าการอยู่สะพานพทุทสามารถเป็นตัวของตัวเองได้ ต่างจากการปฏิบัติตัวในสถานที่ทำงาน “อยู่ที่ทำงานทำตัวไม่ปกติมากกว่า ต้องโหดต้องขริ้ม ... อยู่ที่นี่ก็เรื่อยๆ เล่นๆ บางทีก็ไปกว่นประสาทเค้า”⁵ การอยู่สะพานพทุททำให้วัยรุ่นเหล่านี้สามารถ “เป็นตัวของตัวเอง” มากกว่าที่อื่นๆ ที่มักจะมีข้อจำกัดหรือมีความคาดหวังจากผู้อื่นที่ไม่เอื้อให้แสดงออกได้ตามที่ตนต้องการ อย่างไรก็ตาม “ความเป็นตัวของตัวเอง” ก็มีใช้สิ่งที่ออกมาจากตัวตนโดยธรรมชาติ แต่ยังไม่เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของคนอื่นๆ ด้วย “การวางตัวตอนอยู่สะพานพทุทนะ ทุกคนเค้าจะนึกภาพเลย เจริ้มต้องโหดนะ เราต้องเป็นอย่างงี้ ... ไปไหนใครเค้าก็ว่าเป็นหัวหน้า ทำตัวนักรเลง พวกหัวหน้านี่ หนูเป็นตั้งแต่เล็ก”⁶

ความคาดหวังเช่นนี้สำหรับหลายคนยังรวมไปถึงการแต่งกาย วัยรุ่นหลายคนที่มาสะพานพทุทจะแต่งตัวพิถีพิถันก่อนออกจากบ้าน บางคนกล่าวว่า แต่งตัวตั้งแต่ 6 โมงเย็นแต่ออกจากบ้านจริงๆ ตอน 2 ทุ่ม วัยรุ่นหญิงกลุ่มหนึ่งให้ข้อมูลเรื่องการตัดสินใจว่าจะให้เบอร์โทรศัพท์กับคนที่มาขอหรือไม่นั้น จะดูจากการแต่งตัวที่ “เพี้ยว” และหน้าตาก่อน รูปลักษณ์ภายนอกและการแต่งกายจึงเป็นสิ่งสำคัญลำดับต้นๆ ในการดึงดูดเพศตรงข้าม สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากวัยรุ่นชายอีกกลุ่มหนึ่งที่ทั้งหมดแต่งตัวด้วยเสื้อคอโปโลตัวใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นลายขวาง สวมรองเท้าแตะยี่ห้อเทวินทร์ ฟันสีขาวสลับกับสีแดงและน้ำเงิน เป็นชุดที่วัยรุ่นชายประจำของสะพานพทุทนิยมใส่ “เสื้อต้องเป็นเสื้อคอปก คอกลมมันไม่เข้าอะพี”⁷ ซึ่งพวกเขาก็บอกไม่ได้เช่นกันว่าทำไมจึงต้องแต่งกายแบบนี้ บอยเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน (ผมเกรียน ตัวเล็กมาก และหน้าตาดูอ่อนกว่าวัย) บอกว่าไม่กล้าขอเบอร์ผู้หญิงเอง แต่ให้เพื่อนขอให้ เพราะ “ตอนนี้ผม

⁴ นิ้ม (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

⁵ วิน (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

⁶ นิ้ม (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

⁷ บอม (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2552)

มันยังสั้นอยู่” เท่ากับว่าเขาเห็นว่าภาพลักษณ์ของตนไม่เป็นไปตามที่ผู้หญิงคาดหวัง ลักษณะของผู้หญิงที่จะเข้าไปขอเบอร์ บอยบอกว่า “ต้องดูที่การแต่งตัว” บอยชอบผู้หญิงที่ใส่เกงเกงขาสั้นๆ

วัยรุ่นมักจะหาพื้นที่ที่สอดคล้องกับความต้องการของตน และหากไม่มีพื้นที่ลักษณะดังกล่าว พวกเขาจะสร้างและใช้พื้นที่ที่มีอยู่โดยให้ความหมายและเนื้อหาใหม่แก่มัน ด้วยการนำเอาพื้นที่สาธารณะมาเป็นของตนเอง พื้นที่สาธารณะจึงกลายเป็น “ศูนย์บัญชาการ” (headquarter) ของกลุ่ม (Lieberg 2006, 7, 9) ผู้เขียนได้ทราบจากกลุ่มทอมดี⁸ ว่านอกจากสะพานพุทธแล้ว หลายคนยังชอบไปผับแห่งหนึ่งย่านรัชดา เป็นผับสำหรับกลุ่มดังกล่าวโดยเฉพาะ ไม่มีผู้ชายเข้า และไม่เคร่งครัดเรื่องการตรวจบัตร จึงทำให้ผู้เขียนตระหนักว่าสำหรับวัยรุ่นกลุ่มนี้ สถานที่ที่พวกเขาต้องการเข้าไปใช้นั้นไม่เพียงแต่ไม่จำกัดอายุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสถานที่ที่เอื้อให้การแสดงออกทางเพศที่ต่างไปจากความคาดหวังของสังคมสามารถแสดงออกมาได้ด้วย ซึ่งสะพานพุทธก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีลักษณะดังกล่าว “หนูว่าที่นี่ทอมดีมันเยอะนะ หนูไม่เคยเจอที่ไหนที่มันเยอะขนาดนี้ เดินไปตรงไหนก็เจอ เยอะมาก (เน้นเสียง) เป็นร้อยสองร้อยคน ผู้ชายก็ไม่ค่อยมาอยู่”⁹ วัยรุ่นอีกคนหนึ่งที่เคยเปิดร้านเหล้าบ้านที่ไผ่เรื่อ (แต่ปัจจุบันได้ปิดกิจการไปแล้ว) ได้ประชาสัมพันธ์ร้านผ่านทาง hi5 ของตนซึ่งมีเครือข่ายถึง 20,000 คน ทำให้มีทอมดีมากันมากขึ้น¹⁰

ครั้งแรกที่ผู้เขียนลงพื้นที่ก็รู้สึกประหลาดใจเช่นกันที่มีกลุ่มทอมดีมารวมตัวกันจำนวนมาก คินันผู้เขียนพบเหตุการณ์หลายๆ อย่างที่ทำให้ผู้เขียนตกอยู่ในภาวะช็อกทางวัฒนธรรม (cultural shock) วัยรุ่นกลุ่มดังกล่าวขึ้นมาออกันอยู่บนหัวสะพานถึงประมาณ 60 คน หลายคนสูบบุหรี่ วัยรุ่นที่เป็นทอมจูบกันเพื่อแลกควันบุหรี่ สักพักทอมกับดื่ก็จูบกัน ระหว่างนั้นแต่ละคนก็โวยวาย ทักทายกันเสียงดัง บางคนก็ส่งเสียงกรี๊ดโดยไม่ทราบสาเหตุ บ้างก็ขว้างถุงน้ำแข็งใส่กันข้ามฝั่งสะพานทั้งที่ยังมีรถแล่นผ่าน อีกไม่นานดื่ก็ติดติดกัน

⁸ จริงๆ แล้วผู้เขียนไม่ได้ต้องการระบุคำเรียกเพศแบบแบ่งแยกตายตัวในลักษณะดังกล่าว แต่เนื่องจากเป็นคำที่พวกเขาใช้เรียกตัวเอง ดังนั้นจะใช้คำนี้ในส่วนอื่นๆ ของงานหากกล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลส่วนใหญ่จะได้มาจากกลุ่มดังกล่าว ด้วยข้อจำกัดในการสื่อสารที่ผู้เขียนพยายามเข้าไปพูดคุยกับกลุ่มอื่นเช่นวัยรุ่นชายหรือหญิงแล้ว แต่ไม่สามารถพูดคุยได้นานในแต่ละครั้ง อีกทั้งด้วยความกลัวของผู้เขียนเองที่ทำให้มักจะเดินเข้าไปหากลุ่มวัยรุ่นชายได้ยากกว่าวัยรุ่นหญิง ส่วนกลุ่มวัยรุ่นหญิงเองก็มักไม่ยอมให้พูดคุยด้วยนานนัก

⁹ นิม (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

¹⁰ ดุน (สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2552)

ห่างจากผู้เขียนไปเพียง 3-4 ก้าวด้วยเหตุหึ่งหวง คนที่ถูกตบหล่นไปอยู่บนพื้น ถนนแถบคอสะพาน เพื่อนที่มุงอยู่ช่วยแยกและดึงขึ้นมาจากถนน รถก็บีบแตรไล่ไม่นานก็มีผู้หญิงวัยเดียวกันชื่อนี้มเข้ามา “เคลียร์” ให้ ลักษณะที่โดดเด่นของนั้ทำให้ผู้เขียนจำเธอได้ เธอตัวโต (อ้วนและสูง) แต่งหน้า ตาคม หน้าตาดี พูดจาเสียงดังและจะมีคำหยาบในแทบทุกประโยคที่เธอพูด เธอน่าจะเป็นคนที่เพื่อนๆ ยอมรับเพราะทุกคนรอให้เธอมาเคลียร์และมีวัยรุ่นคนอื่นๆ คอยเดินตามเธอตลอด จากนั้นเมื่อเคลียร์เสร็จก็แยกย้ายกันไป ภายหลังผู้เขียนได้ติดตามและทำความรู้จักกับเธอผ่านการแนะนำของเพื่อนเธอ ทำให้รู้ว่าเธอเป็นหัวหน้ากลุ่มดีกลุ่มหนึ่งที่สะพานพุทธ และสุดท้ายเธอก็เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักคนหนึ่งในงานนี้

การพูดคุยกับกลุ่มวัยรุ่นนหลายกลุ่มทำให้ผู้เขียนแบ่งวัยรุ่นที่มาสะพานพุทธได้คร่าวๆ 2 กลุ่ม คือกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้มาเป็นประจำ กลุ่มนี้จะมาซื้อของเป็นหลัก บางส่วนเมื่อซื้อของเสร็จก็อาจขึ้นไปนั่งเล่นพูดคุยหรือถ่ายรูปบนสะพาน รวมทั้งอาจซื้อเบียร์หรือเหล้าขึ้นมาดื่ม วัยรุ่นกลุ่มหนึ่งบอกกับผู้เขียนว่าดื่มเบียร์ที่นี้เสียเงินน้อยมาก ต่างจากการดื่มที่ร้าน (เบียร์ที่ผู้เขียนพบเห็นทุกครั้งคือเบียร์ลิโอะซึ่งมีราคาถูกกว่าอีกหลายยี่ห้อ) อีกทั้งบนสะพานยังมีบรรยากาศดี ลมพัดเย็น มองเห็นทิวทัศน์สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นนักศึกษาชายที่เรียนด้านศิลปะบอกกับผู้เขียนขณะดื่มเบียร์กับเพื่อนๆ ว่ามาดูบรรยากาศ หาไอเดียเพื่อทำงานส่งอาจารย์ และมาดูผู้หญิงด้วย

ส่วนวัยรุ่นที่มาเป็นประจำ มีทั้งกลุ่มที่มาทุกวัน (โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่เรียนหนังสือแล้ว) และกลุ่มที่มาทุกวันเสาร์ (มีทั้งที่เรียนหนังสืออยู่และไม่เรียน บางส่วนก็ทำงานแล้ว) เพราะวันรุ่งขึ้นพวกเขาไม่ต้องไปโรงเรียนหรือไปทำงาน กลุ่มเหล่านี้ไม่ได้มาเพื่อซื้อของเป็นหลัก แต่จะมาเพื่อพบปะเพื่อนฝูงและเพื่อนต่างเพศมากกว่า ส่วนรูปแบบกิจกรรมรูปธรรมอื่นที่ผู้เขียนเห็นก็ไม่ต่างจากพวกขจรเท่าไรนัก เช่น นั่งเล่น ถ่ายรูป กินเหล้ากินเบียร์ สูบบุหรี่ มีช้อยกเว้นที่แตกต่างกันบ้างคือการกระโดดน้ำเล่นจากบนสะพาน กลุ่มขาประจำจะมีจำนวนคนมากกว่า อาจเดินกันเป็นกลุ่มใหญ่หรือแยกกันแล้วมารวมตัวอีกทีหนึ่ง บางกลุ่มมีถึง 30 คน มีการแต่งตัวที่ “แรง” กว่า มีการแสดงออกที่ดูอะอะไวววยกว่า จึงมองออกว่าใครเป็นขาประจำหรือขาจร ขาประจำมักจะรู้จักทักทายกันแม้ว่าอาจอยู่คนละกลุ่ม แม้แต่ท่าทางการเดินก็แตกต่าง กลุ่มวัยรุ่นชายขาประจำมักจะเดินโยกไหล่มากเกินปกติ (คล้ายท่าเดินของตัวร้ายในหนังไทยสมัยก่อน)

จากการสอบถามกลุ่มวัยรุ่นชายขาประจำถึงจุดประสงค์ที่มาสะพานพุทธ ผู้เขียนได้รับคำตอบว่า “เอาจริงๆ เลยนะพี่ มาดูหญิง”¹¹ สอดคล้องกับกลุ่มวัยรุ่นหญิงอีกกลุ่ม เมื่อผู้เขียนถามว่ามาทำอะไร คนที่ผู้เขียนถามพยายามตอบว่ามาซื้อของ ขณะที่เพื่อนในกลุ่มแซวขึ้นมาในทำนองว่าให้ตอบไปตามจริงว่ามาดูผู้ชาย จากนั้นคนอื่นๆ ก็เริ่มตอบว่ามา “นั่งเล่น กินเหล้า ดูบรูห์” “มาดูผู้ชาย แซวผู้ชาย” และพูดถึงสะพานพุทธว่า “มันเป็นศูนย์รวมอะพี่”¹² กลุ่มนี้ส่วนใหญ่แต่งตัวด้วยกางเกงขาสั้นและสวมเสื้อคอโปโลตัวใหญ่ ลายขวาง แถบสีหนาๆ พื้นเป็นสีขาวคล้ายกับเสื้อที่วัยรุ่นชายขาประจำชอบใส่ แต่เนื่องจากผู้หญิงจะใส่กางเกงขาสั้นมาก ชายเสื้อตัวใหญ่จึงคลุมมาถึงต้นขา ความยาวใกล้เคียงกับความยาวของกางเกงจนดูเหมือนไม่ได้ใส่กางเกง

หลังเที่ยงคืนของคืนวันเสาร์กลุ่มนี้จะมีกิจกรรมต่อ คือ “ไปแวน” แถวพุทธมณฑลสายหนึ่งและสายสี่ หมายถึงการไปช้อนรถมอเตอร์ไซด์ของวัยรุ่นชายที่แข่งรถกัน “ชอบ หนีตำรวจสนุกดี” “ชอบไปดูรถเพียว” (แต่งสวย เครื่องแรง ท่อดัง เป็นต้น) การไปเที่ยวกับเพื่อนผู้ชายมีทั้งที่รู้จักที่สะพานพุทธ และผ่าน hi5 แลกเบอร์โทรศัพท์กัน บางครั้งฝ่ายชายก็จะชวนไปช้อนมอเตอร์ไซด์

ผู้เขียนได้ถามถึงสาเหตุที่มาสะพานพุทธจากวัยรุ่นหญิงอีกกลุ่มประมาณ 5-6 คน อายุราว 15 ปี ทุกคนไม่เรียนหนังสือแล้ว เพื่อนในกลุ่มของคนที่ถูกถามก็ตอบแทนว่า “บอกไปเลยว่ามีคนดูตัวผู้” ซึ่งก็สอดคล้องกับกลุ่มที่เรียกตัวเองว่ากลุ่มทอมดีที่จะมาเป็นประจำทุกวันเสาร์ “ส่วนใหญ่ไปหาเพื่อน ไปกินเหล้า ไม่ค่อยได้ไปซื้อของหรอก ไปนั่ง ไปเจอกัน ไปถ่ายรูป”¹³ และ “มาดูคนหน้าตาดี” บางคนกล่าวว่าทอมดีหลายคนมีปัญหาจากการมาสะพานพุทธเนื่องจากที่นี่สามารถพบเจอและสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ได้มาก จนอาจต้องมีปัญหาทักแค้นตนเอง

เมื่อสะพานพุทธไม่ใช่เพียงสิ่งก่อสร้างที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงการคมนาคมของสองฝั่งกรุงเทพฯ แต่ยังเป็นแหล่งรวมของวัยรุ่นที่มาซื้อสินค้าบริเวณด้านล่างสะพานทางฝั่งพระนคร ตลาดสะพานพุทธจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดวัยรุ่นทั่วกรุงเทพฯ รวมถึงวัยรุ่นต่างจังหวัดมาจับจ่ายซื้อของ (ผู้เขียนได้มีโอกาสพูดคุยกับวัยรุ่นจากจังหวัดระนองที่มาเที่ยวซื้อของในช่วงปิดภาคเรียน) ร้านขายของส่วนใหญ่เป็นสินค้าสำหรับวัยรุ่น เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า

¹¹ บอย (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2552)

¹² กลุ่มของอ้อ (5 คน) (สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2552)

¹³ ดูน (สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2552)

เครื่องประดับ ซิตี ของที่ระลึก เป็นต้น นอกจากร้านที่ตั้งเป็นแผงบนทางเดินเท้า ยังมีร้านรถเข็นที่จอดอยู่ขอบถนน ขายอาหารแบบซื้อไปทานที่อื่น เช่น ข้าวโพด คลุกเนย ไช้ปลาหมึกทอด ลูกชิ้นปิ้ง เครื่องดื่มทั้งแบบที่มีแอลกอฮอล์และแบบไม่มีแอลกอฮอล์ บุหรี่ต่างประเทศ (หนีภาษี) และยังมีร้านอาหารตามสั่ง มีโต๊ะเก้าอี้ให้นั่งชั่วคราวอยู่ทางท้ายๆ ตัวตลาด ถือเป็นการเปลี่ยนจากถนนที่รถแล่นผ่านให้เป็นที่ค้าขายและเดินดูสินค้า รถต้องชะลอระมัดระวังคนที่เดินข้ามไปมามากกว่าช่วงกลางวัน

กิจกรรมการค้าหลากหลายที่มุ่งตอบสนองกลุ่มวัยรุ่นเป็นหลัก ทำให้สะพานพุทธมีลักษณะเฉพาะที่ต่างออกไปจากสะพานอื่นๆ ในกรุงเทพฯ และเป็นแหล่งรวมวัยรุ่นทั่วทุกสารทิศตามคำคิด เห็นได้ว่าพื้นที่สาธารณะที่มีของขายสำหรับวัยรุ่นจนตึงเกินเที่ยงคืนและมีที่กว้างขวางพอให้เลือกนั่งเล่นหรือรวมกลุ่มได้ด้วยนั้น แทบไม่ค่อยพบเจอในกรุงเทพฯ เมื่อสอบถามว่าเหตุใดจึงไม่ไปใช้พื้นที่สาธารณะอื่นๆ เช่น ลานหน้าศูนย์การค้าหรือตลาดนัดต่างๆ ผู้เขียนได้รับคำตอบว่า “มันไม่ได้เปิดอย่างจี้ (หมายถึงเปิดตึกมาก) มันไม่มีสะพานให้นั่งเล่น มันไม่มีแหล่งมั่วสุม มันไม่ใช่เซ็นเตอร์ ไม่ใช่ใจกลาง สะพานพุทธมันมีทั้งสะพานให้อยู่ มีทั้งปะให้อยู่ อากาศเย็น ไม่ร้อน”

ไม่เพียงแต่แตกต่างกันในเชิงกายภาพระหว่างสะพานพุทธกับแหล่งซื้อขายสินค้าวัยรุ่นอื่นๆ แต่ยังมีความแตกต่างของลักษณะคนที่เข้าไปใช้พื้นที่นั้นๆ ด้วย “ต่างดิ สยามฯ มันเดิน มันก็ไม่มีพวกไป แต่สะพานพุทธมันเป็นพื้นที่ที่เราอยู่ อยู่นานไป ไหนมันก็มีคนรู้จักเรา มีปัญหาอะไรเราเรียกได้ ... พวกหนูไปอยู่ในสยามไม่ได้หรอก เสียวในสยามเลยอะ ไม่ไหวหรอก ดูแต่ละคนแต่งตัวดี เก๊ๆ ทั้งนั้น ... เดียวนี้คนมันแยกระดับกัน บางคนมันก็เทียวแต่ผับ ... เมื่อก่อนเด็กสะพานพุทธเยอะกว่านี้อีก เดียวนี้ไปเทียวโมฯ (ผับสำหรับทอมดี้ ย่านรัชดา) กันหมดแล้ว ... เมื่อก่อนมี The Gang (ชื่อกลุ่มทอมกลุ่มหนึ่ง) ... เดียวนี้ The Gang ไม่เดินแล้ว ... เค้ารวยโง่ เค้าเป็นคนรวย เค้าไม่ค่อยเดินหรอก เค้าอยู่แต่โมฯ”¹⁴ สอดคล้องกับวัยรุ่นอีกคนหนึ่งทีกล่าวว่า “เพื่อนที่สนิทจริงๆ ... พวกที่เทียวๆ ก็มี แต่มันไม่ค่อยไปสะพานพุทธ มันบอกว่า low (หัวเราะ) แต่เราขี้ใจก็ได้ เราได้ทุกแบบอะ แต่ส่วนใหญ่เพื่อนมันจะคิดอย่างจี้โง่” และกล่าวถึงวัยรุ่นที่เดินสยามว่า “พวกนี้จะดูดีขึ้นมาน้อย ดูดีกว่าพวกสะพานพุทธ ... ส่วนใหญ่มันจะมีพวกเรียนๆ พวกลูกคุณหนู ... เสื้อผ้าแพงๆ ลูกคนรวยหน่อย ... บางคนเด็กที่สะพานพุทธก็เข้ากับเด็กที่สยามไม่ได้” เมื่อถามว่าอยู่ที่ไหนสบายใจกว่ากัน เธอตอบว่า “ก็อยู่สะพานพุทธนี่แหละ”

¹⁴ นีม (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

นอกจากโซนขายสินค้าแล้ว ทางเดินเท้าบนตัวสะพานยังเป็นที่ให้วัยรุ่นได้มานั่งเล่นพบปะเพื่อนฝูง ร้านค้าจะเริ่มตั้งแผงหูกงหรือหนึ่งท่มและใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงเพื่อตั้งแผงและจัดของ (ขึ้นอยู่กับขนาดร้านและลักษณะสินค้า) วัยรุ่นที่มาก่อนเวลามักจะใช้พื้นที่บนสะพานนั่งรอร้านเปิด บางกลุ่มตั้งวงดื่มเบียร์ บางกลุ่มเล่นกีตาร์ บางคนก็มาเป็นคู่และใช้สถานที่แห่งนี้พลอดรักกัน พื้นที่บนสะพานจะหนาแน่นช่วงครึ่งสะพานทางฝั่งพระนครมากกว่าทางฝั่งธนบุรี เนื่องจากขึ้นลงสะดวกและได้มองเห็นกลุ่มอื่นๆ ที่ขึ้นมาด้วย กิจกรรมหนึ่งที่ผู้เขียนพบว่าต่างไปจากช่วงก่อนที่ผู้เขียนเคยมา คือเกือบทุกกลุ่มจะถ่ายรูปบนสะพาน ด้วยกล้องดิจิตอลบ้าง กล้องจากโทรศัพท์มือถือบ้าง จากการสอบถามพบว่ามักจะนำรูปไปลงในบล็อกและใน hi5 ของตน

เกือบเที่ยงคืนในคืนหนึ่ง ผู้เขียนลองนับจำนวนคนบนทางเดินเท้าเพียงฟากหนึ่งของสะพาน นับได้ถึงประมาณ 124 คน หากอีกฟากมีคนจำนวนใกล้เคียงกัน ก็เท่ากับว่ามีคนอยู่บนสะพานถึง 250 คน ความสำคัญของพื้นที่บนสะพานในอีกทางหนึ่งยืนยันได้จากการที่พ่อค้าแม่ค้าเดินหรือเข็นสินค้ามาขายถึงบนสะพาน ทั้งคนขายอมยิ้ม คนขายถั่ว รถเข็นไอศกรีม ข้าวเหนียวหมูปิ้ง ขนมโตเกียว สำหรับพ่อค้าแม่ค้าเหล่านี้ สถานที่ดังกล่าวซึ่งตอนกลางวันเป็นเพียงทางเดินข้ามแม่น้ำธรรมดๆ ตกกลางคืนมันได้กลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของพวกเขา

ตำรวจนายหนึ่งที่มาควบคุมพื้นที่บนสะพานเล่าว่า เดิมทีไม่ได้มีคนมานั่งตรงทางเดินบนสะพานมากนัก แต่ประมาณ 2 ปีก่อนมีการติดสปอตไลต์บนสะพาน ทำให้แสงไฟดูสวยมากขึ้น คนนิยมมาถ่ายรูป ผู้เขียนได้ลองสืบค้นจากเว็บไซต์ก็พบว่ามีคนนำรูปที่ถ่ายจากสะพานพุทธไปลงเว็บไซต์เป็นจำนวนมาก เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอีกทั้งต้นทุนก็ต่ำลงทำให้วัยรุ่นครอบครองกล้องได้ไม่ยากทุกคนเป็นช่างภาพมือสมัครเล่นได้ ประกอบกับความสวยของแสงไฟทำให้ภาพออกมาดูดีมากขึ้น เทคโนโลยีการถ่ายภาพยังสัมพันธ์กับเทคโนโลยีการสื่อสารที่วัยรุ่นเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย กรณีนี้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจึงมีส่วนกับการเข้ามาใช้พื้นที่

เช่นเดียวกับโป๊ะเรือด้านล่างที่อยู่เอียงเชิงบันไดทางขึ้นสะพานไปไม่ไกล ในยามค่ำคืนโป๊ะแห่งนี้ก็แปรสภาพจากสถานที่ที่ทำหน้าที่รองรับคนที่ขึ้นลงจากเรือเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางอื่น มาเป็นที่ให้วัยรุ่นได้มารวมกลุ่มกันกลายเป็นสถานที่ที่เป็นจุดหมายในตัวเอง จนโป๊ะสามโป๊ะที่เชื่อมระหว่างกันซึ่งกลุ่มวัยรุ่นขาประจำจึกคุ้นเคยมีชื่อเรียกว่าโป๊ะหนึ่ง โป๊ะสอง และโป๊ะสาม

เมื่อถึงช่วงหัวค่ำไประีกด้านหนึ่งถัดไปทางทิศเหนือก็จะมีร้านอาหารตั้งโต๊ะในลักษณะชั่วคราว มีนักดนตรีมาบรรเลงเพลง และราคาอาหารก็ไม่แพงนัก

กิจกรรมที่เหล่าวัยรุ่นทำที่ไประหนึ่งถึงไประสามก็ไม่ต่างจากบนสะพานนันททั้งสามไประมีทางเข้าร่วมกัน คือทางเดินทางเดียวที่เชื่อมมาจากทางเดินเท้าด้านนอกอันเป็นที่ตั้งของร้านต่างๆ ทั้งสามไประจะเชื่อมด้วยทางเดินระหว่างกันอีกทีหนึ่ง ทางเดินเชื่อมแต่ละไประเรียกว่าสะพานไประ สะพานไประสร้างขึ้นจากเหล็กและลอยน้ำอยู่ ไม่ได้เชื่อมกับฝั่งด้านนอก ถัดจากถนนและทางเดินเท้าเข้ามาข้างในจะเป็นทางเข้าไประซึ่งค่อนข้างแคบ เพราะมีร้านขายเสื้อยืดร้านเย็บผ้า และรถเข็นติดตู้เก็บของของร้านค้าต่างๆ มาวางรวมกันอยู่อย่างระเกะระกะ อีกทั้งยังไม่สว่างเท่าบนสะพาน (แต่ก็ไม่มืดเกินไป) พื้นที่นี้จึงค่อนข้างปิดกว่าเมื่อเทียบกับทางเดินเท้าบนสะพาน ผู้คนที่มาจับจ่ายซื้อของหากไม่ได้สังเกตก็อาจไม่ทราบว่ามีพื้นที่นี้อยู่ด้วย จึงทำให้เป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นขาประจำมานั่งกันมากกว่าที่จะเป็นวัยรุ่นขาจร ซึ่งต่างจากพื้นที่บนสะพานที่มีหลากหลายกลุ่มมากกว่า

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการมาสะพานพุทธของกลุ่มวัยรุ่นมีเหตุผลหลากหลายประการ ทั้งมาซื้อของ ถ่ายรูป มาหาเพื่อน นั่งเล่น กินดื่มสานความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม สำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะกลุ่มขาประจำจะมีข้อจำกัดในการเข้าสู่พื้นที่ต่างๆ มากกว่า ไม่ว่าในด้านเศรษฐกิจ วัย หรือวัฒนธรรม พวกเขาเลือกที่จะมาสะพานพุทธและร่วมเปลี่ยนแปลงความหมายของมันให้เป็นมากกว่าสะพานข้ามแม่น้ำธรรมดาๆ โดยกลายเป็นจุดนัดพบสำคัญที่พวกเขาได้มาใช้ชีวิตในบางช่วงเวลาและแสดงอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อให้ปรากฏแก่สายตากลุ่มเพื่อน กลุ่มวัยรุ่นอื่น เพศตรงข้าม และคนทั่วไป การแต่งกายและพฤติกรรมที่พวกเขาแสดงออกไม่ได้เกิดจากภายในตัวเองเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับความคาดหวังของคนรอบข้าง (ซึ่งอาจจะต้องการทำให้ขัดแย้งหรือสอดคล้องกับความคาดหวังดังกล่าวแล้วแต่กรณี) จากข้อมูลสนามกระบวนการสร้างอัตลักษณ์เหล่านี้ผ่านการได้รตรองมาพอสมควร สะพานพุทธเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีลักษณะเฉพาะตัวของมันเองที่เอื้อให้อัตลักษณ์เหล่านี้แสดงออกมาได้ ทั้งนี้วัยรุ่นที่เข้ามาใช้พื้นที่ที่มีส่วนร่วมกันสร้างและให้ความหมายแก่สะพานพุทธด้วยเช่นกัน

การควบคุมพื้นที่สะพานพุทธ และการต่อรองของวัยรุ่น

แม้พื้นที่สาธารณะที่มีลักษณะเฉพาะเช่นสะพานพุทธจะเอื้อให้วัยรุ่นขาประจำเข้ามารวมกลุ่มและใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ได้สม่ำเสมอ แต่ด้วยความที่เป็นพื้นที่สาธารณะนี้เองที่ทำให้ความหมายสะพานพุทธไม่ได้ผูกขาดอยู่กับวัยรุ่นกลุ่มนี้เท่านั้น ยังมีคนกลุ่มอื่นๆ ของสังคมที่เข้ามาใช้พื้นที่นี้ดังที่ผู้เขียนได้หยิบยกข้อความจากเว็บบอร์ดไปข้างต้น รวมทั้งจากการสังเกตการณ์และพูดคุยกับคนกลุ่มอื่นๆ ที่เข้ามาใช้พื้นที่ทางเดินเท้าบนสะพานก็มักจะมองกลุ่มวัยรุ่นขาประจำแบบหวาดระแวง บางคนจะคอยจ้องอยู่ตลอดเวลา บางคนหลหนีไปนั่งให้ห่างออกไป

ตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบพื้นที่ด้านบนสะพานก็ดูค่อนข้างเหนื่อยหน่ายกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่เขาเรียกว่า “พวกลูกเจี๊ยบ” ในสายตาตำรวจเห็นว่าสาเหตุที่วัยรุ่นมา “มั่วสุม” กันก็คือครอบครัว เนื่องจากเคยควบคุมตัววัยรุ่นไปที่โรงพักเพราะตีมสราทั้งที่อายุไม่ถึงเกณฑ์ เมื่อเรียกให้ผู้ปกครองมา ผู้ปกครองก็มาโรงพักในสภาพที่เมาสราเช่นกัน “เข้าใจเลยว่าทำไมลูกเป็นแบบนี้” เขาเห็นว่าพ่อแม่ดีๆ ย่อมไม่ปล่อยให้ลูกมาอยู่ในสถานที่เช่นนี้

เวลาประมาณเกือบเที่ยงคืนในคืนหนึ่ง เมื่อตำรวจได้เคลียร์พื้นที่ให้คนลงจากสะพานเสร็จแล้ว ตำรวจแต่ละนายก็ได้ยินกระจายตามจุดต่างๆ เพื่อห้ามไม่ให้คนขึ้นมานั่งบนสะพานอีก ผู้เขียนได้เข้าไปพูดคุยกับสารวัตรปราบปรามซึ่งยืนอยู่บริเวณหัวสะพานเพื่อควบคุมคนที่ขึ้นมาจากบันได ระหว่างที่สอบถามอยู่นั้นมีวัยรุ่นหลายกลุ่มเดินขึ้นมาเพื่อจะเข้าไปใช้พื้นที่บนสะพาน (อาจเพราะไม่ทราบว่ามีกรห้ามใช้พื้นที่ในคืนนั้น) แต่ก็ถูกล้อออกไปด้วยท่าทีที่แข็งกร้าวและดุสันมากจนผู้เขียนรู้สึกตกใจ เขายังไล่วัยรุ่นชายคนหนึ่งที่ดินขึ้นมาพร้อมขวดเบียร์ที่อยู่ในถุงให้กลับลงไปข้างล่าง “ไป! กูไม่ให้มึงขึ้นมา” หรือแม้แต่วัยรุ่นชายคนหนึ่งที่ไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่ได้มีลักษณะที่เป็นขาประจำ ดูเหมือนเขาตั้งใจจะไปนั่งเล่นเท่านั้น แต่ก็ถูกตะคอกไล่ลงจากสะพาน

แม้กระทั่งกลุ่มวัยรุ่นที่มาเป็นประจำบางคนก็ยอมรับสภาพด้านลบของสะพานพุทธเช่นกัน เมื่อผู้เขียนสอบถามว่าหากจะเปรียบสะพานพุทธเป็นอะไรบางอย่าง จะเปรียบเทียบกับสิ่งใด (ผู้เขียนซึ่งมีความโน้มเอียงที่จะเข้าข้างวัยรุ่นอยู่แล้วนั้น คาดหวังคำตอบในใจท่านองว่าเหมือนบ้านหลังที่สองหรืออะไรก็ตามที่เป็นภาพลักษณ์เชิงบวก) ผู้เขียนได้รับคำตอบว่า “หนูว่าเหมือนแหล่งมั่วสุมมากเลยอะพี่ จริง! หนูอยู่สะพานพุทธหนูเห็น-จริงๆ นะ เป็นแหล่งที่แบบว่าไม่ดีอะ แต่พวกหนูก็ยังจะอยู่กัน ... อย่างที่เค้าด่ามันก็ถูกอะ เด็กเห-

อยู่สะพานพุทธทั้งนั้นอะ เฮ้ย! มันก็จริงนะเว้ย (เน้นเสียง) หนูก็ -เดแม่ แล้วกูไปทำให้-ไรที่สะพานพุทธวะ ไปก็มีเรื่อง-ดูตบหรี-แตกเหล้า มันมีให้-ไรดี จะไปทำอะไรวะเนี่ย แต่ก็ยังไป มันอยู่ที่เพื่อนใจ ... เพื่อนโทร.มาให้ไปเราก็ตไป ก็ต้องไปก็จะเป็นอย่างเงี้ย วนอนุญเงี้ย ไม่ได้ไปไหนหรอก”¹⁵

วัยรุ่นบางคนเล่าให้ฟังว่าได้ยินผู้ใหญ่คนหนึ่งบ่นเมื่อมีวัยรุ่นหญิงมาแล้วไปยืนเดินบนสะพานว่า “เค้าก็ว่าว่าเด็กพวกนี้ไม่อายุกันหรือไง แล้วบางคนมันนั่งสั้นอะ เด็กมันก็เมา ตะโกนแหกปาก คนเค้าก็มองไม่ค่อยดีหรอกผู้หญิงอะ ... ส่วนใหญ่ถ้าบอกว่าป็นเด็กสะพานพุทธ เค้าก็จะบอก อ้อเด็กเก๋อ้น เค้าจะมองไม่ค่อยดี แล้วอย่างทีนี่มันมีเรื่องกันบ่อยด้วยใช่ปะ ... ‘ซื่อเสีย’ มากกว่า ... แต่พอมาอยู่จริงๆ มันก็ไม่ได้แรง ... มันก็สนุกดี มาเจอเพื่อน”¹⁶

แม้ตระหนักถึงภาพลักษณ์เชิงลบที่สังคมได้ให้ไว้ แต่พวกเขาก็อาจไม่ได้ต้องการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ไปในทางที่ดีเสมอไป ตรงกันข้ามอาจตอบได้ด้วย การแสดงออกที่ตอกย้ำภาพลักษณ์ที่เป็นอยู่มากขึ้น “พวกนี้มันเป็นพวกไม่ค่อยแคร์สื่อใจ (หัวเราะ) บางคนก็จะคิดว่า เออ ยิ่งมองว่าสะพานพุทธป่าเถื่อน กูก็ชอบ ชอบเถื่อนๆ ให้อูรู้ว่ากูเถื่อน”¹⁷ อย่างไรก็ตาม ยังมีหลายคนที่ต้องการให้สังคมทำความเข้าใจวัยรุ่นมากขึ้น “ต้องบอกอย่างจ้ะ มันเป็นส่วนรวมทุกอย่าง ทั้งดีไม่ดี ที่ดีคงเป็นมิตรภาพระหว่างเพื่อนมากกว่า”¹⁸ “ที่ไหนๆ มันก็มีคนดีและคนไม่ดีทั้งนั้น อย่างที่ร้านกาแฟ (ทำงานที่ร้านกาแฟ) ยังมีคนขโมยของเลย มีตังค์นะ แต่ขโมยของ”¹⁹ “พวกคนโต (ผู้ใหญ่) ชอบเหมารวม”²⁰ โอซึ่งเคยมีเพื่อนเป็นเด็กแว้นเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น “ยิ่งตอกย้ำยิ่งกลายเป็นไม่ดี”²¹ หลายคนเห็นว่าสังคมต้องทำความเข้าใจพฤติกรรมวัยรุ่นให้ลึกซึ้งขึ้น

แม้จะมีความพยายามควบคุมการใช้พื้นที่สะพานพุทธ แต่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำรวจในฐานะผู้คุมกฎกับวัยรุ่นผู้ใช้พื้นที่สะพานพุทธไม่ได้เป็นไปในทิศทางบังคับควบคุมเพียงอย่างเดียว วัยรุ่นเหล่านี้ยังคงยืนยันสิทธิของตน

¹⁵ นีม (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

¹⁶ วิน (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

¹⁷ ตูน (สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2552)

¹⁸ วิน (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2552)

¹⁹ นัท (สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2552)

²⁰ โก๋ (สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2552)

²¹ โอ (สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2552)

ในการใช้พื้นที่ดังกล่าวด้วยการต่อรองและต่อต้านหลายวิธี เช่น การย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง การแกล้งเดินซื้อของแบบวิ่งรันทัวไปแทนการแสดงตัวเป็นขาประจำที่มารวมกลุ่มกัน การรื้อตู้แดงของตำรวจสายตรวจบ่อยครั้งจนตำรวจเลิกที่จะเอามาติดตั้งไว้เหมือนเดิม เป็นต้น คล้ายกับกรณีของการพยายามควบคุมพื้นที่สาธารณะในเมืองแทมเวิร์ท (Tamworth) ประเทศอังกฤษ ด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิดและการจัดสายตรวจคอยลาดตระเวน แต่สุดท้ายวัยรุ่นก็ใช้วิธีเข้าไปใช้พื้นที่ที่กล้องวงจรปิดเข้าไปไม่ถึง หรือแยกตัวออกเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อไม่ให้ถูกเพ่งเล็งมากนัก การติดตั้งกล้องวงจรปิดด้วยต้องการให้เกิดความปลอดภัยมากขึ้นกลับส่งผลตรงกันข้าม คือทำให้พื้นที่สาธารณะที่วัยรุ่นเข้าไปใช้ได้ลดจำนวนลง นำไปสู่ความรุนแรงและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่ต้องแย่งชิงพื้นที่ที่ปราศจากกล้องวงจรปิด (Toon 2000, 157-58)

“ตำรวจมาไล่จนขี่เกียจไล่แล้วแหละ บางทีไล่ข้างบน ลงมาอยู่ข้างล่าง ไล่ข้างล่าง ขึ้นไปอยู่ข้างบน ตำรวจยังเอาไม่อยู่เลย ... เคียวนี่ไม่ค่อยเห็นมา ขี่เกียจแล้วมั้ง ไล่เท่าไรมันก็ไม่ไปซักทีไม่เคยหมด”²²

“ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมมันต้องมาไล่ ไล่ก็ไป มันที่สาธารณะ”²³

นอกจากยุทธวิธีธรรมดาๆ แล้ว การต่อรองของวัยรุ่นในบางครั้งก็ซับซ้อนโยงใยกับสายสัมพันธ์ทางอำนาจที่อยู่เหนือพวกเขาขึ้นไป รวมทั้งความสัมพันธ์เบื้องหลังระหว่างตำรวจ ผู้ค้าขาย และผู้มีอิทธิพลที่ควบคุมพื้นที่แห่งนี้จนไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้อย่างจริงจัง วัยรุ่นคนหนึ่งเล่าถึงช่วงที่เคยเปิดกิจการบางอย่างอยู่ที่สะพานพุทธว่า “มีตำรวจนี่ ตรวจบัตรทุกวันอย่างกับฉับเลย ... เราก็จ่าย (เงินใต้โต๊ะ) แต่ว่ามันต้องมาตรวจตามหน้าที่ใจเดียวประชาชนเค้าร้องเรียน ... อายุไม่ถึงกินไม่ได้ เด็กออกข้างนอกยามวิกาลก็ไม่ได้ เด็กอายุไม่ถึง 18 ... ส่วนใหญ่ลูกค้าเราก็อายุไม่ถึง 18” และกล่าวว่าเคยพบกับผู้มีอิทธิพลที่ “คุม” สะพานพุทธครั้งหนึ่ง “อายุซักประมาณห้าสิบได้ละมั้ง แต่ตัวเค้าไม่แก่นะ เป็นผู้ชาย ตัวเล็กๆ เป็นจีน เค้ามีหลายที่หลายแหล่ง ... แค่อินชื่อเค้า ลูกน้องเค้าที่ใหญ่ๆ ในสะพานพุทธไม่มีใครกล้ายุ่ง ... เราเปิดร้าน เค้าก็มานั่ง บอกว่า มีไรให้ช่วยกับบอกเค้านะ” วัยรุ่นคนนี้ต้องแบ่งรายได้จากการเปิดร้านให้กับเขาเป็นเงิน 6,000 บาททุกเดือน และให้กับตำรวจอีก 3,000 บาท ส่วนร้านค้าทั่วไปต้องจ่ายให้กับผู้มีอิทธิพล

²² ดูน (สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2552)

²³ นัท (สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2552)

เดือนละ 5,000 บาทต่อล็อก ร้านค้าที่มีหลายล็อกก็ต้องจ่ายคุณไปตามจำนวนล็อก “เชิ่อมัย ทำไม่ได้ (หมายถึงการปิดไม่ให้ใช้พื้นที่สะพานพุทธ) ถ้าเกิดยังมีการขายของที่สะพานพุทธอยู่ มันทำไม่ได้หรอก อย่างน้อยๆ มัน (หมายถึงวัยรุ่น) ก็มาเดินซื้อของ ทำท่าเดินซื้อของ ถือของ เดินเตร็ดเตร่อยู่แถวนั้นไม่ให้มันนั่ง มันก็หาที่นั่งของมันจนได้ ... ตรงนั้นมันมีทุกอย่าง เป็นแหล่งมั่วสุมเงินหมุนวันหนึ่งเป็นล้านๆ ... ของเถื่อนของอะไรก็เยอะ ตำรวจก็เป็นหุ่นส่วน ... ตำรวจมันก็มาเป็นพิธีอย่างงั้นแหละ”²⁴

ฝ่ายตำรวจก็ตระหนักดีว่าตนเองไม่สามารถควบคุมพื้นที่สะพานพุทธได้เปิดเสรี เนื่องจากข้อจำกัดด้านการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ สะพานพุทธเป็นพื้นที่ทับซ้อนกันหลาย สน. ทั้งกำลังตำรวจก็มีไม่เพียงพอ มีครั้งหนึ่งเมื่อตำรวจนายหนึ่งชุกกลุ่มวัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 18 ปีซึ่งตีทะเลาะบนสะพานว่าจะพาไปโรงพัก ผลกลับเป็นว่า “มันไม่กลัว พอเราบอกจะเอาไปโรงพัก มันรีบบอกเพื่อน เฮไปโรงพักกัน รีบขึ้นรถ (รถกระบะของตำรวจ) เองเลย เต็มกระบะ ยี่สิบกว่าคน” ตำรวจนายนี้บ่นว่าควบคุมตัวไปแล้วก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะต้องรีบปล่อยตัวก่อนข้ามคืนเนื่องจากยังเป็นเยาวชน พวกวัยรุ่นเองก็ทราบกฎข้อนี้ดี

งานศึกษาของต่างประเทศบางชิ้นชี้ว่า ความพยายามควบคุมถนนให้เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยในเชิงสังคมโดยกีดกันวัยรุ่นออกไปนั้น ก็เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับการลงทุน และทำให้ผู้ที่อยู่ในฐานะพลเมืองที่มีกำลังบริโภคเท่านั้นที่จะสามารถใช้มันได้ (Toon 2000, 150) การจัดการพื้นที่สาธารณะเช่นนี้อยู่ภายใต้ความคิดที่ให้ความสำคัญแก่การบริโภคและผู้บริโภค ซึ่งเป็นการขจัดวัยรุ่นที่ไม่มีกำลังบริโภคออกไป

อย่างไรก็ตาม ความพยายามควบคุมพื้นที่สะพานพุทธนั้นไม่ได้เหมือนกับกรณีข้างต้นเสียทีเดียว แน่แน่นอนว่าตำรวจหรือผู้วางนโยบายยังให้ความสำคัญกับสะพานพุทธในฐานะเป็นแหล่งบริโภค แต่ด้วยความสำคัญของการบริโภคนี้เองที่ทำให้ผู้คุมกฎไม่สามารถกีดกันให้วัยรุ่นออกไปจากบริเวณดังกล่าวได้ เพราะวัยรุ่นก็ยังอิงแอบอยู่กับการบริโภคที่เกิดขึ้นในสถานที่แห่งนั้นเช่นกัน การควบคุมสะพานพุทธ (อันเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งจับจ่ายใช้สอย) มากเกินไป ย่อมเป็นอุปสรรคต่อระบบการบริโภคที่เมืองใหญ่เช่นกรุงเทพฯ ให้ความสำคัญอย่างแนบแน่น เพราะยังมีคนกลุ่มอื่นๆ เช่น พ่อค้าแม่ค้า นักท่องเที่ยว วัยรุ่นทั่วไปที่เขามาร่วมใช้พื้นที่ นอกจากนี้เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัยรุ่น พ่อค้าแม่ค้า ผู้มีอิทธิพล และตำรวจในพื้นที่

²⁴ วัยรุ่นคนหนึ่ง (สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2552)

ยังเป็นตัวกำหนดหลักอีกประการหนึ่งที่ทำให้การควบคุมและการต่อรองในการใช้พื้นที่นี้มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น

สะพานพุทธ: ชายขอบของศูนย์กลาง ศูนย์กลางของชายขอบ

“การเป็นชายขอบ ไม่ใช่เรื่องการถูกกันให้ไปอยู่ในตำแหน่งสังคมที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ หรืออำนาจ หรือไม่เข้าประเภท แต่เพียงอย่างเดียว หากเป็นเรื่องของความรู้และความจริงที่คนอื่นสร้างขึ้นมามองเขา แทนตัวเขา ความรู้และความจริงเหล่านั้นกลายเป็น ‘สามัญสำนึก’ ที่รับรู้เข้าใจกันได้ในสังคมโดยไม่ต้องตั้งคำถาม ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งชายขอบเองก็อาจจะรับหรืออ้างอิงไปเป็นความจริงเกี่ยวกับตัวเองด้วย รวมทั้งมีการต่อต้านโต้แย้งปฏิเสธในเวลาเดียวกัน ... สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน (asymmetrical relation) ที่ดำรงอยู่ในสังคม ทำให้คนบางกลุ่มถูกคนกลุ่มอื่นพูดแทนหรือสร้างภาพให้แทน ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมนี้ หากจัดง่ายๆ อาจจะได้ภาพออกมาเป็นความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางกับชายขอบ ศูนย์กลางเป็นบริเวณที่มีอำนาจเหนือกว่า มีทรัพยากรมากกว่า จึงมีกำลังที่จะสร้างความจริงและพูดแทนหรือสร้างภาพของความด้อยกว่าให้แก่บริเวณที่เป็นชายขอบได้” (ปริตดา 2545, 12-13)

หลายคนอาจนึกถึงสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของวัยรุ่นว่าเป็นสยามสแควร์และสยามพารากอน ในช่วงเวลากลางคืนอาจนึกถึงย่าน RCA รัชดาฯ หรือทองหล่อ แต่สถานที่เหล่านี้ไม่ใช่ที่ที่เด็กสะพานพุทธขาประจำจะไปกัน (อาจมีข้อยกเว้นเช่นผ้าสำหรับกลุ่มทอมที่ตั้งที่กล่าวไปแล้ว) ขาประจำสะพานพุทธหลายคนจะรู้สึกสะอึกใจ/สบายใจที่จะใช้เวลาที่สะพานพุทธมากกว่าไปที่เหล่านั้น อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ วัยรุ่นขาประจำสะพานพุทธหลายคน (อาจเรียกได้ว่าเป็นส่วนใหญ่) อายุไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเข้าสถานบันเทิงในตอนกลางคืนได้ พื้นที่สาธารณะเช่นสะพานพุทธจึงเป็นที่พบปะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน โดยทำกิจกรรมแบบเดียวกับในสถานบันเทิง เช่น สูบบุหรี่ ตีมแอลกอฮอล์ ขอบอร์ดโทรศัพท์คนที่ชอบ เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดาที่สะพานพุทธ

วัยรุ่นสะพานพุทธบางคนที่อยู่ถึงเกณฑ์เข้าสถานบันเทิงได้แล้วแต่ก็ยังใช้พื้นที่สาธารณะเช่นสะพานพุทธเนื่องจากมีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ วัยรุ่น

กลุ่มหนึ่งบอกกับผู้เขียนว่า ตีม์เบียร์ที่นี้เสียเงินน้อยมากต่างจากการดื่มที่ร้าน เบียร์ที่ผู้เขียนเห็นวัยรุ่นดื่มกันทุกครั้งเมื่อไปสนาม คือเบียร์ยี่ห้อลีโอสี่มีราคา ถูกกว่ายี่ห้อสิงห์หรือ Heineken มาก ส่วนบุหรีเท่าที่ผู้เขียนพบเห็นวัยรุ่น ฆ่าประจำสับกันจะเป็นยี่ห้อ LM หรือกรองทิพย์ ซื้อมาแบ่งขาย ไม่ใช่แบบของ ตั้งแต่ผู้เขียนเริ่มติดตามกลุ่มฆ่าประจำยังไม่เคยเห็นคนใดสับบุหรียี่ห้อ Marlboro หรือสับชนิดของเลย ผู้ให้ข้อมูลหลักคนหนึ่งบอกกับผู้เขียนว่า วัยรุ่นสะพานพุทธส่วนใหญ่ฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี มีคนที่มีฐานะดีบ้างแต่เป็น ส่วนน้อย ผู้เขียนเคยไปสัมภาษณ์วัยรุ่นรายหนึ่งที่บ้าน บ้านของเขายู่ในชุมชน บริเวณแยกบ้านแขก มีลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว รั้วและหลังคามุงด้วยสังกะสี มี 2 ห้องนอน แต่มีคนอยู่ถึง 8-9 คน วัยรุ่นบางคนต้องทำงานประจำเป็นกะ โดยไม่มีวันหยุด บางคนไม่มีเงินเรียนต่อ บางคนอยู่ห้องเช่าธรรมดาพร้อมกับ พ่อแม่และเคยขายยาเสพติด ขณะนี้เลิกขายแล้วแต่ก็ไม่มีอาชีพที่แน่นอน วัยรุ่น ที่ยังเรียนอยู่เท่าที่ผู้เขียนได้พูดคุยด้วยทั้งหมดมาจากสถาบันการศึกษาซึ่งคน ทั่วไปมองว่าเป็นสถานศึกษาชั้นรองลงไป ไม่ใช่สถาบันที่มีชื่อเสียง ซึ่งพวกเขา หลายคนก็คิดเช่นนั้น

แม้พื้นที่เช่นสยามสแควร์ สยามพารากอน และศูนย์การค้าชั้นนำต่างๆ คนทุกวัยทุกกลุ่มจะเข้าไปใช้พื้นที่ได้โดยไม่ต้องซื้อสินค้า แต่ลักษณะเฉพาะ ของสถานที่อันสัมพันธ์กับผู้คนกลุ่มหลักที่ใช้สถานทีนั้นๆ ก็ยังเป็นข้อจำกัด อีกทางหนึ่ง เช่นคำสัมภาษณ์ที่กล่าวไปในตอนต้น วัยรุ่นสะพานพุทธคิดว่า ตนเองไม่เหมาะเข้าไปใช้พื้นที่สยามสแควร์ เพราะพวกเขาจะถูกมองว่า “เสียว” หรือการที่วัยรุ่นฆ่าประจำเลิกมาสะพานพุทธในระยะหลังๆ เพราะเห็นว่ามัน “low” ซึ่งเป็นคำที่แสดงการเหยียด-ถูกเหยียดในทางวัฒนธรรม แม้ในหมู่วัยรุ่น ด้วยกันเองก็มีการแบ่งแยกจัดประเภทกันในบางลักษณะ ไม่ได้เป็นการแบ่งแยก ลำดับชั้นทางสังคมแบบรสนิยม “ผู้ดี-ไพร่” หรือลำดับชั้นทางเศรษฐกิจแบบ “นายทุน-กรรมมาชีพ” และก็ไม่ใช่วิธีการเข้าถึงรูปแบบวัฒนธรรมย่อยที่มี ลำดับชั้นในลักษณะที่เป็น “ของจริง-ของตลาด” แม้จะมีเคื่องกลางบางอย่าง เกี่ยวกับคู่ตรงข้ามเหล่านี้อยู่บ้าง แต่ไม่ได้ทับกันแบบสนิทเสียทีเดียว มันเป็นการ กีดกันและเป็นความแตกต่างในบางรูปแบบ มีบางการแต่งกาย บางการ แสดงออกที่ได้รับการยอมรับ และมีบางแบบที่ถูกพิจารณาว่าด้อยกว่า คำว่า “เสียว” หรือ “low” ซึ่งเป็นคำดูหมิ่นในเชิงวัฒนธรรมยังโยงเข้ากับแง่มุมในเชิง เศรษฐกิจด้วย

การที่พวกเขากล่าวถึงกลุ่มวัยที่ไม่มาเดินสะพานพุทธแล้ว หรือการ กล่าวว่เด็กสยามฯ เป็นลูกคนรวย ใส่เสื้อผ้าแพงๆ ทำให้เห็นว่ามันแง่มุมเชิง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกันเชื่อมโยงกันอยู่ การจะเดินสยามฯ

ได้อย่างสะดวกใจนั้นการแสดงออกในด้านต่างๆ เป็นเรื่องสำคัญ การแสดงออกที่เหมาะสม/ที่เป็นที่ยอมรับ จำเป็นต้องมีความรู้/ข้อมูล (ทุนทางวัฒนธรรม) ว่าอะไรที่อยู่ในกระแสหรืออะไรที่เหมาะสม บางอย่างต้องอาศัยการสังสมจากประสบการณ์ ซึ่งสัมพันธ์กับทุนทางเศรษฐกิจที่จะอยู่ในสถานะที่จะเรียนรู้ถึงสิ่งเหล่านี้และครอบครองมันได้

จากจุดนี้จึงนำตั้งคำถามต่อไปว่าภาวะชายขอบเหล่านี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ผู้เขียนเห็นว่า สิ่งใดที่ถูกทำให้กลายเป็น “ชายขอบ” ได้ สิ่งนั้นย่อมต้องมี “ศูนย์กลาง” เป็นความคิดเบื้องหลัง สังคมมักจะมีความคิดศูนย์กลางบางแบบที่วัยรุ่นเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในตำแหน่งดังกล่าว เช่น ในด้านวัย – ศูนย์กลางความเป็นผู้ใหญ่ทำให้ภาวะวัยรุ่นกลายเป็นภาวะกำกวมและอยู่ตรงชายขอบ ในด้านเพศ – เป็นสถานที่รวมของกลุ่มทอมดี้ที่สังคมมองว่าต่างไปจากบรรทัดฐานทางเพศที่กำหนดให้ชายคู่กับหญิง (หรือแม้แต่ในกลุ่มชายหญิงเอง ก็ถูกมองว่ามีการแสดงทางเพศที่เกินความเหมาะสม) ในด้านพื้นที่ – สะพานพุทธถูกติดกับภาพลักษณ์ที่เก่าแก่วัย และไม่ใช่ที่ที่ได้รับการยอมรับให้เป็นศูนย์กลางทั้งจากผู้ใหญ่ (ในแง่ความเหมาะสม) และวัยรุ่นด้วยกันเอง (ในแง่สเนียม) ในด้านชนชั้น – กลุ่มผู้ที่มาใช้พื้นที่นี้เท่าที่ผู้เขียนพูดคุยด้วยก็เป็นกลุ่มที่มาจากชนชั้นระดับล่าง มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ และในด้านพฤติกรรมการแสดงออก – การรวมกลุ่มกันมักมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ถูกมองว่าก้าวร้าว เอะอะไม่เรียบร้อย เป็นต้น ลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ต่างก็เป็นลักษณะที่ “ไม่พึงปรารถนา” เป็นสถานะที่ไม่ได้รับการยอมรับและแตกต่างไปจากมาตรฐานของสังคม

อัลเบิร์ต โคเฮน (Albert Cohen) หนึ่งในนักวิชาการคนสำคัญของสำนักชิคาโก ได้ตั้งคำถามที่น่าสนใจว่าการพิจารณาว่าวัยรุ่นเป็นพวกเปี่ยงเบนนั้น เปี่ยงเบนต่อใคร? เปี่ยงเบนจากสิ่งใด? และหากเป็นปัญหาสังคม เป็นปัญหาสำหรับใคร? ซึ่งถือเป็นการท้าทายแนวการศึกษาพฤติกรรมวัยรุ่นแบบเก่า (อ้างใน Nayak 2003, 13-15) คำถามนี้เป็นคำถามที่น่าสนใจเพราะมันทำให้เราคิดไปถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างคนกลุ่มต่างๆ คำว่า “สังคม” ที่ผู้เขียนใช้บ่อยๆ ในงานนี้ย่อมไม่ได้หมายถึงกลุ่มผู้คนทั้งหมดหรือคนกลุ่มใหญ่ แต่หมายถึงกลุ่มคนที่มี “เสียง” ที่ดังกว่าคนอื่นๆ มีอำนาจพอที่จะกำหนดว่าสิ่งใดเป็นมาตรฐานและสิ่งใดอยู่นอกมาตรฐาน

อย่างไรก็ตาม ขณะที่สะพานพุทธเป็นพื้นที่ชายขอบสำหรับคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม แต่วัยรุ่นขาประจำกลับให้คุณค่าสะพานพุทธในฐานะเป็น “ศูนย์กลาง” ดังปรากฏในข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ (ผู้เขียนจะได้ยินคำว่า “ศูนย์กลาง”

“เซ็นเตอร์” “แหล่งรวม” จากผู้ให้ข้อมูลบ่อยๆ) และจากพฤติกรรมที่พวกเขาต้องมาทำเป็นประจำทุกวันหรือทุกวันเสาร์ ความเป็น “ชายขอบ” ในแง่มุมต่างๆ จากสายตาของคนภายนอก กลับเป็น “ศูนย์กลาง” ของชีวิตพวกเขาเหล่านั้น เช่น กลุ่มวัยรุ่นทอมดี้บางกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณท่าน้ำนนท์ ในวันปกติอาจเดินเล่นบริเวณเดอะมอลล์งามวงศ์วาน บางกลุ่มที่อาศัยบริเวณรังสิตจะเดินบริเวณฟิวเจอร์พาร์กรังสิต แต่เมื่อถึงวันเสาร์ ทุกกลุ่มก็จะต้องมารวมตัวกันที่สะพานพุทธ ขณะที่ผู้ใหญ่หลายคนอาจเห็นว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสม หรือวัยรุ่นทั่วไปอาจเห็นว่าไร้สนิยมนำไปจนถึงเป็นอันตราย แต่สะพานพุทธสำหรับวัยรุ่นเหล่านี้กลับเป็นที่ที่พวกเขาได้แสดงออกตามที่ต้องการมากกว่าสถานที่อื่นๆ

มีข้อควรระวังบางประการในเรื่องการศึกษาวัยรุ่นกลุ่มนี้ แม้ผู้เขียนจะใช้คำเรียกแทนพวกเขาว่าวัยรุ่นขาประจำ แต่พวกเขาเองก็ไม่ได้เป็นเนื้อเดียวกันไปเสียหมด คนภายนอกจะให้นิยามบางอย่างต่อวัยรุ่นที่มีลักษณะต่างไปด้วยคำเรียกต่างๆ เช่น “เด็กแซ่บ” แทนวัยรุ่นชาย “สก็อย” แทนวัยรุ่นหญิง เป็นคำเรียกในเชิงดูหมิ่นที่ผูกติดไว้กับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การแต่งกายที่ไม่มีรสนิยม ผู้เขียนลองสอบถามจากวัยรุ่นสะพานพุทธ ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับคำเรียกจากคนภายนอกสักเท่าไร เมื่อผู้เขียนถามว่าเคยได้ยินคำเหล่านี้หรือไม่ หลายกลุ่มจะตอบว่าไม่เคย ซึ่งอาจตีความได้สองประการคือ อาจไม่ทราบจริงๆ หรืออาจทราบแต่ไม่ยอมรับและไม่ต้องการกล่าวถึงก็เป็นได้ วัยรุ่นหญิงบางกลุ่มที่ผู้เขียนถามถึงคำว่าสก็อย พวกเขากลับชี้ไปที่กลุ่มคู่อริว่าแต่งตัวแบบดังกล่าวคือสก็อย โดยนิยามว่าเป็นแบบสกปรกๆ ไม่สวยงามทั้งๆ ที่ผู้เขียนก็เห็นว่าทั้งสองกลุ่มแต่งตัวไม่ต่างกัน เท่ากับว่าสายตาคนนอกอย่างผู้เขียนอาจมองพวกเขาคล้ายๆ กัน แต่พวกเขาเองมีการจัดลำดับชั้นกันอีกต่อหนึ่ง ผู้เขียนเดาว่าถ้าไปสอบถามจากกลุ่มคู่อริกลุ่มนั้น พวกเขาก็อาจไม่ยอมรับว่าตนเองเป็นสก็อยเช่นเดียวกัน แต่คำหนึ่งที่คุณเขียนเห็นว่าเป็นที่ยอมรับของวัยรุ่นหญิงกลุ่มนี้คือคำว่า “เด็กแวน” เป็นไปได้ว่าความชื่นชมและการยอมรับที่มีต่อเด็กแวนนั้นอาจเนื่องจากเด็กแวนมีอัตลักษณ์บางประการที่ยอมรับได้ซึ่งผูกติดกับการครอบครองรถที่ “เฟี้ยว” รวมไปถึงการมีความสามารถในการขับขี่ที่เร็ว โลดโผน และสามารถหนีตำรวจได้ ต่างไปจากเด็กแซ่บหรือสก็อยที่ไม่ได้มีความสามารถโดดเด่นเป็นพิเศษ ข้อมูลเหล่านี้เปิดมุมมองของผู้เขียนอย่างมาก เพราะก่อนหน้านี้ผู้เขียนคิดว่าคนเหล่านี้ก็เป็นพวกเดียวกัน ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก

บทสรุป

วัยรุ่นสะพานพุทธมีข้อจำกัดหลายด้านในการเข้าสู่พื้นที่อื่นๆ ทั้งอายุ เพศ ฐานะทางการเงิน ความเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีลักษณะเฉพาะอันสอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นในด้านต่างๆ ทั้งทางกายภาพและสังคม ได้ทำให้สะพานพุทธมีความหมายต่อวัยรุ่นขาประจำเหล่านี้ และด้วยความเป็นพื้นที่สาธารณะอีกเช่นกันที่ทำให้กลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาใช้หรือมองเข้ามายังพื้นที่แห่งนี้ ด้วยความไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับทำให้ภาพลักษณ์ของสะพานพุทธเป็นไปในแง่ลบ และมีความพยายามที่จะควบคุมการใช้พื้นที่ดังกล่าว แต่ก็ไม่สามารถทำได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เนื่องจากวัยรุ่นเหล่านี้ยังมีวิธีต่อต้านต่อรองหลายรูปแบบ ทั้งด้วยวิธีธรรมดาๆ ไปจนถึงการเชื่อมโยงตนเองเข้าไปในข่ายความสัมพันธ์ทางอำนาจและผลประโยชน์ที่อยู่เบื้องหลังกิจกรรมการค้าของสะพานพุทธ อัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นสะพานพุทธผูกโยงกับความเป็นชายขอบในด้านต่างๆ อันเป็นมุมมองจากกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่ในตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมและมีอำนาจที่สูงกว่าพอที่จะกำหนดได้ว่าสิ่งใดเหมาะสม สิ่งใดไม่เหมาะสม มันไม่ใช่สิ่งที่ผูกติดมากับตัวเขาโดยกำเนิด หรือในอีกด้านหนึ่งก็ไม่ใช่สิ่งที่พวกเขาหยิบใช้ได้โดยเสรี อัตลักษณ์ที่คนภายนอกมีต่อเขาอาจสอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่พวกเขานิยามตนเองก็เป็นได้

การพิจารณาเกี่ยวกับวัยรุ่นจำเป็นต้องพิจารณาให้เข้าใจมุมมองของพวกเขามากที่สุด (แม้ไม่อาจเป็นมุมมองเดียวกัน) ด้วยการศึกษาพวกเขาในฐานะของ “วัยรุ่น” เอง ไม่ใช่ในฐานะของ “วัยที่กำลังจะเปลี่ยนไปสู่ผู้ใหญ่” ทั้งนี้ต้องตระหนักว่าในหมู่วัยรุ่นก็ไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันพอที่เราจะกล่าวถึงคำว่าวัยรุ่นโดยรวมเอาคนในวัยนี้เข้าด้วยกันทั้งหมด ตรงกันข้าม หมุ่คนที่อยู่ในวัยนี้ก็กลับมีความแตกต่างหลากหลาย แม้แต่กลุ่มขาประจำสะพานพุทธที่ถูกมองเป็นเนื้อเดียวกันก็ไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การลดทอนพวกเขาให้เหลือเพียงภาพใดภาพหนึ่งย่อมเป็นปัญหาในการทำความเข้าใจ ผู้เขียนยังเห็นว่าวิธีการเชิงมานุษยวิทยาที่เน้นการลงพื้นที่ในภาคสนามยังเป็นสิ่งที่จำเป็นหากเราต้องการศึกษาคนเหล่านี้ และด้วยวิธีการนี้เองที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ของผู้เขียนที่มีต่อวัยรุ่นได้มากพอสมควร

เอกสารอ้างอิง

เอกสารภาษาไทย

- กุลภา วจนสาระ. 2544. “เซ็นเตอร์พ้อยท์กับ ‘Preteen’: การก่อตัวของวัฒนธรรมวัยแรกเริ่ม.” วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล (มานุษยวิทยา), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปนัดดา ชำนาญสุข. 2551. *เรื่อง รัก รุนแรง: โลกชายขอบของนักบิด*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล. 2545. “คำนำ: ชายขอบสังคมไทย.” ใน *ชีวิตชายขอบ: ตัวตนกับความหมาย*, บรรณาธิการโดย ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล, (4)-(15). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- อภิญา เพื่องฟูสกุล. 2546. *อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

เอกสารภาษาอังกฤษ

- Bucholtz, Mary. 2002. “Youth and Cultural Practice.” *Annual Review of Anthropology* 31 (1): 525-52.
- Fyfe, Nicholas R. 1998. *Images of the Street: Planning, Identity and Control in Public Space*. London: Routledge.
- Gupta, Akhil and James Ferguson. 2001(1997). “Culture, Power, Place: Ethnography of the End of an Era.” In *Culture, Power, Place: Explorations in Critical Anthropology*, edited by Akhil Gupta and James Ferguson, 1-29. Durham, N.C.: Duke University Press.
- Lieberg, Mats. 2006. “Youth, Public Space and Participation.” Paper presented at 9th Nordic Youth Research Symposium: Landscape of Youth. Södertörns University College, Stockholm, Sweden. January 12-14.
- Messay, Doreen. 1998. “The Spatial Construction of Youth Culture.” In *Cool Places: Geographies of Youth Cultures*, edited by Tracey Skelton and Gill Valentine, 121-29. London: Routledge.
- Nayak, Anoop. 2003. *Race, Place and Globalization: Youth Cultures in a Changing World*. Oxford: Berg.
- Toon, Ian. 2000. “‘Finding a Place in the Street’: CCTV Surveillance and Young People’s Use of Urban Public Space.” In *City Visions*, edited by David

John Bell and Azzedine Haddour, 141-65. Harlow, England: Pearson Education.

Travlou, Penny. 2003. "Teenagers and Public Space: Literature Review." OPENspace Research Center, Edinburgh College of Art and Heriot-Watt University, July. <http://www.openspace.eca.ac.uk/pdf/teenagerslitrev.pdf>.

Valentine, Gill, Tracey Skelton and Deborah Chambers. 1998. "Cool Place: An Introduction to Youth and Youth Culture." In *Cool Places: Geographies of Youth Cultures*, edited by Tracey Skelton and Gill Valentine, 1-32. London: Routledge.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ไทยรัฐ. 2552. "ถล่มแก๊งชิง แจ๊สระนาว 5." 26 ตุลาคม. <http://www.thairath.co.th/today/view/42240>

MThai. 2552. News MThai. เข้าเมื่อ 30 ตุลาคม. <http://news.mthai.com/general-news/53164.html/comment-page1#comments>

PantipCafe. 2552. "ไม่เห็นด้วยกับรถอวลไว้ออกมากราดยิงเด็กแว้นครับ!!" เข้าเมื่อ 30 ตุลาคม. <http://www.pantip.com/cafe/chalermthai/topic/A8472635/A8472635.html>